

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1929 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sinnessjuklag m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 16 februari 1929 avlämnad proposition, nr 87, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:ts, med åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan införda förslag till sinnessjuklag och till lag om ändrad lydelse av 7 § i lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdrivares behandling.

I sammanhang med berörda proposition har utskottet till behandling förehåft följande i anledning av densamma inom riksdagen väckta motioner, nämligen nr 244 i första kammaren av herr *Petrén* och nr 246 i samma kammare av herr *Schlyter* samt nr 370 i andra kammaren av herr *Hamrin*.

Samtliga tre motioner åsyfta ändring i 2 § i förslaget till sinnessjuklag; i de två senare hemställes därjämte om vissa av dylik ändring föranledda, delvis icke närmare angivna ändringar i andra paragrafer i samma förslag. Närmare redogörelse för motionerna kommer att lämnas vid nämnda paragraf.

Det i propositionen framlagda förslaget avser att ersätta de delar av den nu gällande, den 14 juni 1901 utfärdade kungl. stadgan angående sinnessjuka, vilka ansetts vara av allmän civillags karaktär. Förslaget är resultatet av ett mer än femtonårigt utredningsarbete. Den första av de till grund för förslaget liggande utredningarna igångsattes nämligen redan den 12 september 1913, i det att dåvarande chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, nämnda dag uppdrog åt fem sakkunniga att, bland annat, verkställa en revision av ovannämnda stadga. De sakkunniga »1913 års sakkunniga», avgåvo betänkande i ämnet den 26 november 1923 (Statens offentliga utredningar 1923: 74).

Historik.

Förslaget, över vilket yttranden i vederbörlig ordning infordrades, befanns icke kunna utan ytterligare utredning läggas till grund för lagstiftningsåtgärder. I följd därav blevo den 12 februari 1926 tre sakkunniga av dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande, tillkallade för att inom departementet biträda med fortsatt utredning av frågan om revision av gällande bestämmelser angående sinnessjuka.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 9 saml. 2 avd. 20 häft. (Nr 35.) 790 29 1

Dessa sakkunniga, »1926 års sinnessjuksakkunniga», avgåvo den 2 juni 1927 betänkande med förslag till de författningar i ämnet, vilka enligt de sakkunnigas förmenande borde erhålla karaktären av lagar, stiftade av konung och riksdag gemensamt jämlikt § 87 regeringsformen, ävensom till viss ändring i lagen om fattigvården (Statens offentliga utredningar 1927: 10).

Den 18 juni 1927 tillkallade slutligen dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, jämlikt meddelat bemyndigande, ytterligare två sakkunniga att jämte de förut tillkallade biträda med den fortsatta utredningen av frågan om revision av gällande bestämmelser angående sinnessjuka, varefter 1926 års sakkunniga den 23 juni 1928 avgåvo betänkande med förslag till sådana författningar i ämnet, vilka enligt de sakkunnigas förmenande borde utfärdas i administrativ ordning (Statens offentliga utredningar 1928: 18).

Över 1926 års sakkunnigas förslag, av vilka det år 1927 avgivna närmast ligger till grund för propositionen, hava yttranden infordrats från vederbörande myndigheter.

En framträdande nyhet i förslaget är, att väsentliga delar av föreskrifterna angående sinnessjuka meddelas genom lag, stiftad jämlikt § 87 regeringsformen av konungen och riksdagen gemensamt. Att man icke längre, såsom skett i samtliga tidigare författningar i ämnet, ansett ifrågavarande område böra regleras i administrativ ordning, beror därpå, att vissa hithörande regler medföra inskränkning i allmänna medborgerliga rättigheter eller innebära förpliktelser för kommun.

I förslaget framträder som ett huvudsyfte att skapa förstärkta garantier till skydd mot icke berättigade ingrepp i den personliga friheten.

Sålunda förordas införandet av en lagstadgad klagorätt mot obehörigt kvarhållande å sinnessjukhus. Den, som är intagen å sinnessjukhus, liksom vissa honom närstående — förmyndare, god man, make, anförfant, för vårdkostnaden ansvarig — äro berättigade att i fall, då utskrivningsbefogenheten tillkommer den för sjukvården ansvarige läkaren, »sjukvårdsläkaren», från denne hänskjuta utskrivningsfrågan ej blott, såsom i gällande stadga medgives, till överinspektören för sinnessjukvården i riket utan därjämte till medicinalstyrelsen. Då utskrivningsbefogenheten, såsom fallet är med vissa sinnessjuka, vilka begått brottsliga gärningar, tillkommer medicinalstyrelsen, berättigas den intagne och honom närstående att hos styrelsen påkalla prövning av utskrivningsfrågan. Det nya ligger här icke i att rätt till hänvändelse till medicinalstyrelsen införts — en sådan rätt anses redan nu förefinnas på grund av allmänna rättsregler — utan däri, att rätten uttryckligen fastslagits genom allmän lag och att medicinalstyrelsen skall hava en särskild sammansättning, när den avgör dylika frågor liksom av sjukhusmyndigheterna väckta frågor om utskrivning av sinnessjuka, vilka begått brottsliga gärningar. Härvid skall nämligen medicinalstyrelsen enligt förslaget bestå av chefen för styrelsens hospitalsbyrå, generaldirektören eller en av honom utsedd byråchef, som är läkare, en av generaldirektören tillkallad psykiater i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd samt två lekmän, förordnade av Konungen för en tid av fem

De viktigaste nyheterna i propositionen.

kalenderår i sänder. Mot medicinalstyrelsens beslut må talan i vanlig ordning fullföljas hos Kungl. Maj:t.

Vidare stadgas, att, då någon intagits för vård, sjukvårdsläkaren skall vara skyldig att inom viss kortare tid — fjorton eller tio dagar — pröva, huruvida den intagne är i behov av vård å sinnessjukhus, samt att den intagne skall, därest vid prövningen icke framgår, att behov av vård å sinnessjukhus förefinnes, ofördröjligen utskrivnas från sjukhuset.

Slutligen föreskrives, att för vinnande av utredning angående omständigheter av betydelse för frågan, huruvida å sinnessjukhus intagen är i behov av vård å sådant sjukhus, förhör vid domstol skall kunna äga rum. Sådant förhör skall ej kunna påkallas av annan än myndighet, som äger att besluta om utskrivning. Hemställer den intagne eller annan, som äger påkalla hans utskrivande, att förhör skall begäras, skall sådan hemställan efterkommas, om förhöret ej befinner sig obehövt. Vare sig fråga om förhör väckts genom sådan hemställan eller utskrivningsmyndighet av eget initiativ överväger dylik fråga, må emellertid förhör i intet fall begäras, om erforderlig utredning utan olägenhet kan vinnas på annat sätt.

Å andra sidan har samhällets intresse av skydd mot farliga sinnessjuka tillgodosetts genom åtskilliga bestämmelser.

Bland dessa märkas de, som medgiva polis-, respektive militärmyndighet att föranstalta om tvångsintagning för observation av person, som uppenbarligen är farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv och som enligt intyg av läkare kan misstänkas vara sinnessjuk.

Vidare stadgas, att frågan om utskrivning av straffriförklarade samt av andra sinnessjuka brottslingar, vilka begått för annans personliga säkerhet eller eget liv farliga handlingar, skall vara förbehållen medicinalstyrelsens prövning.

Sinnessjukhusens ändamål att vara icke blott förvaringsplatser för farliga sinnessjuka utan tillika — och framför allt — vårdanstalter för vårdbehövande sinnessjuka överhuvud har beaktats bland annat genom bestämmelser om rätt för sinnessjuka att frivilligt söka inträde — för vård eller för observation. I samband härmed må nämnas, att hospitalsnamnet fått försvinna.

Ett särskilt kapitel ägnas undersökning av sinnessjuka tilltalade, fångar och lösdrivare. Som den viktigaste nyheten möter här bestämmelsen om obligatorisk undersökning av vissa grövre förbrytare. I nära anslutning till vad som torde kunna betraktas såsom härskande praxis föreskrives såsom allmän regel, att för brott tilltalad, vilken kan misstänkas vid tiden för brottets begående varit av sinnesbeskaffenhet, som utesluter eller minskar straffbarheten, ej må dömas skyldig till brottet utan att utlåtande angående hans sinnesbeskaffenhet inhämtats. Utan att dylikt utlåtande inhämtats må tilltalad icke interneras eller dömas till straffarbete i ett år eller däröver för mord eller för mordbrand eller annat eldsåsättande, som skett i sviklig avsikt, eller för försök till något av dessa brott.

Ytterligare en nyhet ligger däri, att uttryckliga regler meddelats angående inhämtande av utlåtande rörande sinnesbeskaffenheten hos den, som misstänkes

vara sinnessjuk och i fråga om vilken man inlett förfarande, som avser ådömande av tvångsarbete.

Rörande sättet för utlåtandens inhämtande föreslås sådana ändringar i gällande regler, att utlåtande angående häktad alltid skall infordras från psykiatriskt fackutbildad läkare vid fångvården tillhörande sinnessjukavdelning samt att domstolen skall äga pröva, huruvida medicinalstyrelsens utlåtande skall inhämtas. Sistnämnda nyhet, som föranledes av att medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnd, å vilken rättspsykiatriska utlåtandens avgivande ankommer, omöjligan skulle hinna att taga befattning med alla de utlåtanden, som i framtiden komma att behövas, kompletteras emellertid med en bestämmelse, som gör det möjligt för medicinalstyrelsen att fästa domstolens uppmärksamhet på behovet av ytterligare psykiatrisk granskning av tilltalads sinnesbeskaffenhet och sålunda övervaka, att de rättspsykiatriska fallen behandlas efter enhetliga principer.

Förslaget till lag om ändring i lagen angående lösdrivares behandling avser att möjliggöra, att den, som å tvångsarbetsanstalt befunnits sinnessjuk och i behov av vård å sinnessjukhus, må kunna i avbidan å plats å sådant sjukhus kvarhållas å anstalten, så att det ej, såsom nu är fallet, blir nödvändigt att, oavsett om möjlighet förefinnes att vårda honom i hemorten, omedelbart dit översända honom.

De framlagda förslagen skola enligt propositionen träda i kraft den 1 januari 1931.

Utskottet.

Enligt utskottets uppfattning föreligger behov av ändring i gällande bestämmelser i de fall, då propositionen enligt den lämnade redogörelsen innefattar förslag härom. En sådan reform bör, såsom i propositionen föreslås, ske genom av konung och riksdag gemensamt stiftad lag i ämnet. I stort sett synes vad i propositionen föreslagits för att tillgodose berörda reformbehov väl motiverat. På vissa punkter har emellertid utskottet icke kunnat ansluta sig till propositionen. Detta gäller särskilt den viktiga frågan om sättet för den lagstadgade klagorättens anordnande. För de av utskottet föreslagna ändringarna i propositionen kommer redogörelse att lämnas vid de särskilda paragraferna. I den mån dessa icke i det följande beröras, hava de av utskottet lämnats utan erinran.

Förslaget till sinnessjuklag.

2 §.

Motioner.

Beträffande denna paragraf har hemställts

1:o) i den av herr *Petrén* väckta motionen, att paragrafens första stycke måtte få följande ändrade lydelse:

Då medicinalstyrelsen enligt denna lag handlägger fråga om utskrivning eller skiljande från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning, tillhörande fångvården, av någon, som blivit intagen för vård eller observation, eller om förhör inför domstol angående sålunda intagen, skola i avgörandet deltaga chefen för

den byrå, till vars handläggning ärendet hör, ytterligare en byråchef, vilken utses av generaldirektören bland de byråchefer, vilka äro legitimerade läkare, och *överinspektören för sinnessjukvården i riket eller, vid förfall för denne*, en av generaldirektören tillkallad psykiater i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd ävensom två av Konungen särskilt förordnade ledamöter. Generaldirektören må inträda såsom ledamot i stället för den av honom utsedda byråchefen.

2:o) i den av herr *Schlyter* väckta motionen, att riksdagen måtte giva paragrafen ungefär följande lydelse:

För behandling av vissa sinnessjukvården rörande frågor skall finnas en särskild sinnessjuknämnd.

Sinnessjuknämnden skall bestå av fem ledamöter, utsedda av Konungen för en tid av fem kalenderår i sänder. Avgår någon av dem, skall ny ledamot utses för den återstående tiden.

Av ledamöterna skola två vara i sinnessjukvård särskilt kunniga läkare. Av de övriga ledamöterna, vilka icke må vara läkare, skall en vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete. För en var av ledamöterna förordnar Konungen en eller flera suppleanter, vilka skola uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren. Bland de ledamöter, som icke äro läkare, utser Konungen en till ordförande och en till vice ordförande.

Såsom sinnessjuknämndens beslut gäller den mening, varom de flesta förenat sig. Beslut må ej fattas, med mindre samtliga ledamöter eller suppleanter för dem deltaga i avgörandet.

Mot den, som i nämnden sitter, gälle samma jäv som i lag stadgas i fråga om domare.

Mot nämndens beslut må talan ej föras.

Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet meddelas av Konungen.

3:o) i den av herr *Hamrin* väckta motionen, att paragrafen måtte erhålla följande lydelse:

För behandling av vissa sinnessjukvården rörande frågor skall finnas en sinnessjuknämnd.

Sinnessjuknämnden skall bestå av fem ledamöter, utsedda av Konungen för en tid av fem kalenderår i sänder. På Konungen ankomme ock att för samma tid utse en eller flera särskilda suppleanter för en var av ledamöterna samt att förordna om ordförandeskapet inom nämnden.

Av ledamöterna skall en vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete och en vara en i sinnessjukvård särskilt kunnig läkare. Enahanda behörighetsregler skola gälla i avseende å suppleanterna för nämnda ledamöter.

Sinnessjuknämnden är icke beslutför, där icke utom ordföranden minst tre deltaga i avgörandet. Såsom nämndens beslut gälle den mening, varom de flesta förenat sig; äro rösterna lika fördelade, skilje ordföranden.

I fråga om jäv mot den, som i nämnden sitter, gälle vad i lag finnes om jäv mot domare stadgat.

Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet meddelas av Konungen.

Medan numera i stort sett enighet torde råda därom, att bestämmelser om en lagstadgad klagorätt över intagning och kvarhållande å sinnessjukhus måste ingå i en reformerad författning rörande sinnessjuka, råder alltjämt i olika avseenden meningsskiljaktighet i frågan, huru den myndighet, som skall handhava klagoärendena och ärenden angående utskrivning av sinnessjuka, vilka begått brottsliga gärningar, bör vara organiserad. Denna meningsskiljaktighet

framträder rörande tre punkter av principiell natur. Den gäller sålunda, om en dylik klagoinstans bör utgöras av medicinalstyrelsen eller av en särskild sinnessjuknämnd, om klagoinstansen bör hava läkarmajoritet eller lekmanmajoritet samt om dess beslut böra få överklagas hos Kungl. Maj:t i statsrådet eller icke. Propositionen ansluter sig i en var av tvistepunkterna till det först angivna alternativet. Den motsatta ståndpunkten företrädes åter i de av herrar Schlyter och Hamrin väckta motionerna, av vilka den senare helt örensstämmer med det av 1926 års sakkunniga år 1927 framlagda förslaget, medan den förra ansluter sig till sakkunnigförslaget med vissa modifikation, de flesta sådana som inom lagrådet förklarats äga företräde framför det ursprungliga sakkunnigförslaget.

De skäl, som åberopas för att ifrågavarande ärendens prövning uppdrages åt medicinalstyrelsen, äro huvudsakligen två. Dels skulle klagoinstansens förläggande utanför styrelsen medföra en dualism inom ledningen av sinnessjukvården, dels skulle större möjlighet uppstå för en motsättning mellan de myndigheter, som hava att bedöma tilltalads tillräknelighet, och den myndighet, som har att besluta om utskrivning av straffriförklarad, som intagits å sinnessjukanstalt för vård. Intetdera av dessa skäl har synts utskottet avgörande. Någon verklig dualism inom sinnessjukvårdens ledning torde inrättandet av en nämnd icke medföra redan på den grund, att nämndens uppgift att besluta om utskrivning av intagna personer på intet sätt torde komma i motsättning till medicinalstyrelsens uppgift att administrativt omhänderhava sinnessjukvårdsväsendet samt att övervaka sjukvården å sinnessjukanstalterna. Ifrågavarande invändning riktar sig således allenast mot det förhållandet, att tvenne olika myndigheter skulle komma att i skilda avseenden få befattning med sinnessjukvården. En sådan fördelning av uppgifterna har utan olägenhet kunnat genomföras vid de fångvårdsstyrelsen underställda förvarings- och interneringsanstalterna, där den s. k. interneringsnämnden handhar bland annat utskrivningsfrågorna. Visserligen äro förhållandena å sist berörda område och å det förevarande ej fullt jämförliga, i det att chefen för fångvårdsstyrelsen skall vara ledamot av interneringsnämnden. Emellertid torde en motsvarande fördelning ej heller på den egentliga sinnessjukvårdens område medföra några svårigheter, i all synnerhet som man måste förutsätta, att samarbete kommer att äga rum emellan en särskild sinnessjuknämnd och medicinalstyrelsen, i den mån sådant visar sig gagneligt. I själva verket innefattar även propositionen en fördelning av den art, varom här talats, i det att den medför, att medicinalstyrelsen såsom klagoinstans erhåller en helt annan sammansättning än medicinalstyrelsen såsom högsta förvaltningsmyndighet för sinnessjukhusen, låt vara att olikheten döljes genom det gemensamma namnet.

Vad angår den fördel, som skulle ligga däri, att, om medicinalstyrelsen bleve klagoinstans, motsättningen mellan de myndigheter, som hava att bedöma tilltalads sinnessjukbeskaffenhet, och utskrivningsmyndigheten för straffriförklarade skulle bliva mindre, är att erinra, att enligt propositionen, jämförd med gällande processordning, tillräknelighetsfrågan avgöres av vederbörande

domstol på grundvalen av utlåtande, som avgivits antingen av viss i sinnessjukvård kunnig läkare eller ock av denne och medicinalstyrelsens rättspsykiatriska nämnd. Utskrivning av straffriförklarade skall enligt propositionen tillkomma medicinalstyrelsen, för vars sammansättning vid utskrivningsfrågors avgörande tidigare redogjorts. Reglerna härom innefatta, att två av de ledamöter, som tillhöra medicinalstyrelsen såsom utskrivningsmyndighet, i vissa fall skola hava deltagit i rättspsykiatriska nämndens behandling av tillräknelighetsfrågan. Då tillräknelighetsfrågan är en domstolsfråga, förefinnes givetvis under alla förhållanden en möjlighet till motsättning mellan domstolen och propositionens klagoinstans, i det att domstolens utlåtande kan hava avgivits utan rättspsykiatriska nämndens hörande eller mot dess yttrande vara grundat på den först tillkallade läkarens mening. I den mån den rättspsykiatriska nämndens utlåtande lägges till grund för domstolens beslut — och detta torde komma att bliva det normala i alla tvivelaktiga fall — innefattar väl propositionen något större förutsättningar för att klagoinstansen skall hysa samma uppfattning angående den straffriförklarades sinnestillstånd som den, vilken uttalats i utslaget. Någon egentlig betydelse kan emellertid icke tillmätas detta förhållande. Man torde nämligen kunna utgå ifrån att varje klagoinstans respekterar domstolens utslag. Kommer klagoinstansen till den uppfattningen, att en straffriförklarad vid tiden för brottets begående varit tillräknelig, får följderna ej bliva den, att en omedelbar utskrivning äger rum, utan klagoinstansen bör, såsom i propositionen klarläggas, draga försorg om att målet återupptages. I annat fall skulle man, vilket system man än väljer, kunna komma till ett så otillfredsställande resultat, som att en farlig brottsling skulle varken undergå straff eller bli omhändertagen för sjukhusbehandling.

De skäl, som åberopas till förmån för en särskild sinnessjuknämnd, sammanhånga nära med dem, som föranlett förslaget att överhuvudtaget införa en lagstadgad klagorätt. Skall verkligen en sådan rätt få åsyftad betydelse, är det av vikt, att man skapar en klagoinstans, som för allmänheten i möjligaste mån framstår såsom på en gång opartisk och auktoritativ, så att den blir i stånd att skänka den på detta område i hög grad önskvärda trygghetskänslan. Denna synpunkt tillgodoses bättre genom en särskild nämnd än genom medicinalstyrelsen, i det att nämnden kommer att stå mera fri än styrelsen gentemot de i första hand beslutande sinnessjukläkarna. Systemet med nämnd innefattar också den fördelen, att Kungl. Maj:t blir helt obunden vid valet av medlemmar i klagoinstansen och således kan beakta angelägenheten av att klagoinstansen får en sådan sammansättning, att den kan förväntas komma i åtnjutande av allmänhetens förtroende.

Med hänsyn till vad sålunda anförts får utskottet för sin del förorda, att klagoinstansen organiseras som en särskild nämnd.

Vad angår frågan, huruvida denna nämnd bör hava läkar- eller lekmanmajoritet, är att erinra om att såsom skäl för läkarmajoritet i propositionen anföres, att en lekmanmajoritet skulle innebära en viss risk för ett underkännande av sakkunskapens berättigade synpunkter. Denna farhåga kan utskottet

icke dela. Utskottet anser sig hava all anledning att räkna med att lekmännen skola handla i riktig insikt om att sinnessjukhusens ändamål är ej blott att vårda sinnessjuka utan även att skydda samhället mot farliga sådana. Det kan alltså enligt utskottets mening förväntas, att lekmännen i nämnden skola, å ena sidan, då det gäller en icke farlig patient, kräva övertygande skäl för att behov av sjukhusvård föreligger, och å andra sidan, i fråga om farliga patienter, begära tillfredsställande utredning om att utskrivning kan ske utan fara för annans personliga säkerhet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att, om tvenne i sinnessjukvård särskilt kunniga läkare insättas i nämnden, sakkunskapens krav på att representeras i klagoinstansen torde komma att bliva till och med bättre tillgodosett än genom propositionen.

Ett viktigt skäl för lekmanmajoritet är vidare, att lekmannelementet i klagoinstansen knappast kan anses komma fullt till sin rätt, därest man ej kräver, att den medicinska sakkunskapens representanter kunnat övertyga minst en av lekmännen om riktigheten av sin åsikt, så att åtminstone en av dessa kommer att stå bakom ett vart av klagoinstansens beslut. Det torde för övrigt böra erinras om att även propositionen i visst fall — om generaldirektören i medicinalstyrelsen är lekman och deltagar i avgörandet av ärenden av ifrågavarande slag — möjliggjort lekmanmajoritet i klagoinstansen.

Vad slutligen angår frågan, om nämndens beslut böra få överklagas hos Kungl. Maj:t i statsrådet eller icke, vill utskottet framhålla, att den sammansättning, utskottet föreslår för nämnden, synes erbjuda garanti för att dess beslut bliva väl grundade samt att arbetet i statsrådet skulle onödigt tyngas genom att dit medgäves fullföljdsrätt i ärenden av det slag, varom här är fråga. Därjämte vill utskottet erinra om att en likartad ståndpunkt av statsmakterna godtagits i fråga om interneringsnämnden. Utskottet vill alltså förorda, att sinnessjuknämndens utslag bliva slutgiltiga.

I fråga om den närmare utformningen av paragrafen har utskottet funnit sig böra föreslå, att nämnden skall bestå av tre lekmän och två i sinnessjukvård särskilt kunniga läkare. En sådan anordning har, såsom redan nämnts, av lagrådet funnits äga företräde framför 1927 års oförändrade förslag. I övrigt tillåter sig utskottet att härutinnan hänvisa till den av utskottet föreslagna lagtexten.

3 §.

Vad utskottet föreslagit angående inrättandet av en sinnessjuknämnd har föranlett en ändring jämväl i förevarande paragraf.

4 §.

I enlighet med riksdagens beslut vid 1928 års riksdag avslutades den 24 oktober 1928 emellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting avtal om att vid landstingets sjukvårdsinrättningar i Lund skall inrättas en psykiatrisk klinik. Denna klinik skall anordnas så, att den på en gång blir sinnessjukhus och s. k. vårdhem, d. v. s. att vissa patienter skola kunna i enlighet med bestämmelserna i förevarande förslag med tvång kvarhållas å kliniken,

medan de övriga skola, så vitt ej annat föränledes av allmänna rättsregler, hava samma frihet som patienterna å kroppssjukhus. I den plan till beredande av nya anstaltsplatser för sinnessjuka, som i proposition den 20 mars 1928 (nr 165) framlades för 1928 års riksdag, räknade departementschefen med inrättandet av psykiatriska universitetskliniker jämväl i Stockholm och Uppsala. Därest man vill inrätta dessa kliniker, vilka förutsatts skola bliva statsanstalter, på enahanda sätt som den redan beslutade kliniken i Lund, d. v. s. så, att de bliva på en gång sinnessjukhus och vårdhem, skulle emellertid hinder därför möta i förevarande paragraf, som innebär, att statsanstalt för sinnessjuka alltid skall hava karaktär av sinnessjukhus. Med hänsyn till det sagda har en ändring av 1 mom. första stycket av förevarande paragraf företagits. Ändringen medför också den fördelen, att det icke blir möjligt att, i strid med vad som lärer vara avsett, tolka den nya lagen så, att under begreppet sinnessjukhus generellt inbegripes jämväl en uteslutande för vård av sinnesslöa avsedd anstalt. Å andra sidan är att framhålla, att det med den avfattning, paragrafen erhållit i utskottets förslag, är möjligt för Kungl. Maj:t att förordna, att viss sinnesslöanstalt skall vara sinnessjukhus. En sådan möjlighet är önskvärd på den grund, att det eljest efter den nya lagstiftningens ikraftträdande och intill dess särskild lagstiftning angående sinnesslöanstalter kommit till stånd skulle bliva omöjligt att till de av 1928 års riksdag beslutade statsanstalterna för asociala imbecilla överflytta å de nuvarande sinnessjukhusen vårdade sjuka av dylik art.

I samband med behandlingen av förevarande paragraf anser sig utskottet böra framhålla önskvärdheten av att några speciella kompetenskrav icke uppställas å läkarna vid de små kommunala sinnessjukhusen.

Därest 1928 års sakkunnigbetänkande lägges till grund vid utarbetandet av bestämmelser angående tillsättning av läkare vid de kommunala sinnessjukhusen, synes det vidare önskvärdt, att förnyad prövning ägnas dels frågan, om ej gränsen emellan de större kommunala sjukhus, vid vilka läkare skola tillsättas enligt de beträffande lasarett gällande reglerna, och de små kommunala sinnessjukhusen bör sättas vid ett högre vårdplatsantal än det i betänkandet förordade, dels frågan, å vem det bör ankomma att tillsätta läkare vid kommunalt sinnessjukhus, som anordnats vid fattigvårdsanstalt.

9 och 27 §§.

Utskottet har ansett sig böra utan ändring tillstyrka den i 9 § upptagna bestämmelsen, att av den sjuke själv gjord ansökan om intagning för vård skall vara försedd med intyg av två personer, att sökanden frivilligt tecknat sitt namn å ansökningsblanketten. Skälen till utskottets ståndpunkt äro två. Dels har det syntts viktigt att skapa garanti för att den frivilligt ingångne sjuke, vilken enligt förslaget kan kvarhållas på samma sätt som en tvångsvis intagen, gjort sin ansökan utan obehörig påverkan, dels har utskottet velat förebygga osäkerhet beträffande frågan, huruvida en ansökan, som bör anses vara bindande för den sjuke, verkligen föreligger.

Det här sagda har tillämpning jämväl å motsvarande bestämmelse i 27 §.

10 §.

Då fråga är om förflyttning till sinnessjukavdelning vid fattigvårdsanstalt av den, som vårdas å annan avdelning av anstalten, har i propositionen kravet på att vårdattest skall utfärdas av läkare, som icke är anställd vid sinnessjukhuset, ansetts böra uppgivas. Man har härvid utgått ifrån att det i detta fall är praktiskt sett omöjligt att utan stor omgång erhålla intyg av utomstående läkare. Enligt utskottets uppfattning är det emellertid icke motiverat att göra undantag från de i allmänhet gällande reglerna i andra fall, än då det verkligen är förenat med olägenhet eller omgång att erhålla vårdattest av annan läkare än sådan, som är anställd vid sinnessjukavdelningen. En ändring i lagtexten har därför vidtagits.

De skäl, som föranlett den nyss berörda undantagsregeln, torde hava giltighet jämväl i vissa analoga fall, till vilka hänsyn ej tagits i propositionen. Sålunda har inträffat, att flera kommuner med särskilda fattigvårdsanstalter sammanslutit sig till kommunalförbund för att driva en gemensam sinnessjukanstalt, vars läkare — provinsialläkaren i orten — tillika är läkare vid vissa av fattigvårdsanstalterna. Vidare kan kommun driva sinnessjukhus utan att låta det samma bliva en avdelning av fattigvårdsanstalten, ehuru sinnessjukhuset tillgodoser i huvudsak enahanda behov som en sinnessjukavdelning vid fattigvårdsanstalt. Slutligen kan under i övrigt enahanda förhållanden som de i propositionen angivna sinnessjukhuset drivas av vederbörande landsting. Då samtliga dessa fall enligt utskottets förmenande böra regleras lika, har sådan ändring vidtagits i paragrafen, att den här ifrågakvarande undantagsregeln blir tillämplig ej blott i det i propositionen avsedda fallet utan närhelst förflyttning sker från fattigvårdsanstalt till sinnessjukhus, som drives av landsting eller kommun, samt den vid fattigvårdsanstalten anställde läkaren tillika är anställd vid sinnessjukhuset. Beträffande uttrycket »sjukhus, som drives av landsting eller kommun», erinrar utskottet om att enligt 2 § i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus härmed avses sjukhus, för vars driftkostnad landsting eller kommun eller sammanslutning, vari landsting eller kommun deltagar, helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarar.

14, 18, 20—23 och 26 §§.

Vad utskottet föreslagit vid 2 § har föranlett ändring jämväl i 14 § första stycket, 20—23 §§ samt 26 §. Tillika hava redaktionella jämkningar företagits i 14 § andra stycket och 22 § första stycket.

I samband med behandlingen av 14 § anser sig utskottet böra framhålla önskvärdheten av att vid det pågående arbetet på en reform av tryckfrihetsförordningen frågan om förbud mot offentliggörande av handlingar rörande sjukvård vinner en tillfredsställande lösning.

Behandlingen av 18 § har givit utskottet anledning att betona önskvärdheten av att i de administrativa stadganden, som bliva en följd av förevarande lagstiftning, upptages föreskrift därom, att, då någon på grund av platsbrist måste utskrivas från sinnessjukhus, sjukvårdsläkaren bör, där så behöves genom

förhandlingar med vederbörande kommunala myndighet, söka ordna så, att den utskrivne erhåller tillfredsställande vård efter utskrivningen.

28, 29, 31, 32, 34, 36 och 37 §§ samt rubriken till 5 kap.

I samtliga här ifrågavarande paragrafer liksom i rubriken till 5 kap. hava smärre redaktionella jämkningar företagits. Därjämte har 34 § ändrats till överensstämmelse med vad utskottet förordat beträffande 2 §.

38 och 39 §§.

Redan inom 1926 års sinnessjuksakkunniga framfördes i en skiljaktighet betänkligheter mot att låta sjukvårdsläkaren besluta om förhör rörande patient, som intagits å sinnessjukhus för vård. Dylika betänkligheter hava jämväl kommit till uttryck i vissa av de över nämnda förslag avgivna yttrandena. Den sålunda framkomna kritiken synes utskottet berättigad, särskilt på den grund att man kan befara, att sjukvårdsläkaren skall få svårt att motsätta sig från patienternas sida kanske gång på gång framförda önskemål om förhör. Därjämte må framhållas, att reglerna angående den första prövningen av frågan om vårdpatients behov av sjukhusvård i propositionen omlagts så, att sjukvårdsläkaren måste fatta sitt beslut inom så kort tid, att förhör ytterst sällan torde kunna medhinnas före beslutet, varav följer, att sjukvårdsläkarens behov av att kunna påkalla förhör beträffande vårdpatient blir mycket begränsat. På grund härav har utskottet funnit sig böra förorda, att rätten att påkalla förhör beträffande vårdpatient förbehålles överinspektören för sinnessjukvården och sinnessjuknämnden. I fråga om den, som tvångsvis intagits för observation, har utskottet kunnat ansluta sig till propositionens ståndpunkt, att förhör må kunna begäras av såväl sjukvårdsläkaren som klagoinstanzen. Beträffande åter den, som på egen begäran intagits för observation, har rätt att genom förhör åvägbringa utredning överhuvudtaget syntts obehöfelig. Då förhöret uteslutande avser att skapa material för bedömandet av frågan, huruvida behov av vård å sinnessjukhus föreligger, har det syntts lämpligt att, med förut angiven begränsning, låta förhör begäras endast av den, på vars prövning nämnda fråga är beroende. Härigenom torde ytterligare garanti erhållas för att icke förhör begäres utan tillräckliga skäl. I enlighet med det sagda hava ändringar vidtagits i förevarande paragrafer. Rörande avfattningen av 39 § erinras, att vad utskottet föreslagit innebär, att förhör blott kan begäras av myndighet, nämligen av sinnessjuknämnden, överinspektören för sinnessjukvården eller sjukvårdsläkare vid statligt eller kommunalt sinnessjukhus.

I 39 § 2 mom. har en redaktionell jämkning vidtagits.

47 §.

Därest fånge under strafftiden begär brott men på grund av sin sinnesbeskaffenhet icke kan för detsamma fällas till ansvar, bör han givetvis jämlikt 48 § i förslaget förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, till dess tiden för det honom för det första brottet ådömda straffet gått till ända. Avfattningen av

47 § i förslaget torde emellertid möjliggöra den tolkningen, att sådan fånge skall efter straffrifyrklaringen kunna överföras till sinnessjukhus, så att han, därest han återvinner hälsan, måste från sinnessjukhuset utskrivras till fängelset. För att förhindra en sådan, uppenbarligen icke åsyftad tolkning, har i 3 mom. in- tagits en erinran om att 48 § är att tillämpa i förevarande fall.

I 2 och 5 mom. har utskottet vidtagit vissa redaktionella jämkningar.

48 och 50 §§.

Jämväl i dessa paragrafer hava rent redaktionella ändringar vidtagits.

56—57 §§.

I enlighet med vad utskottet yttrat vid 2 § bör 56 § i propositionen utgå. I följd härav har en omparagrafering av de två följande paragraferna blivit erforderlig.

58 §.

I överensstämmelse med vad som föreslagits i det av 1926 års sakkunniga år 1927 avgivna betänkandet har i denna paragraf upptagits föreskrift, huru förfaras skall med ärenden, som anhängiggjorts hos medicinalstyrelsen före tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande men icke hunnit avgöras dess- förinnan.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att ifrågavarande proposi- tion ej kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del an- taga följande

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

1:o) Sinnessjuklag.

Häri genom förordnas som följer:

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Överinseendet över sinnessjukvården utövas av medicinalstyrelsen, som därvid särskilt har att vaka över att de sinnessjuka erhålla omsorgsfull vård och behandlas med mildhet efter människokärlekens fordringar.

2 §.

Då medicinalstyrelsen enligt denna lag handlägger fråga om utskrivning eller skiljande från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning, tillhörande fångvården, av någon, som blivit intagen för vård eller observation, eller om förhör inför domstol angående sålunda intagen, skola i avgörandet deltaga chefen för den byrå, till vars handläggning ärendet hör, ytterligare en byråchef, vilken utses av generaldirektören bland de byråchefer, vilka äro legitimerade läkare, och en av generaldirektören tillkallad psykiater i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd ävensom två av Konungen särskilt förordnade ledamöter. Generaldirektören må inträda såsom ledamot i stället för den av honom utsedde byråchefen.

De ledamöter, som skola särskilt förordnas av Konungen, skola utses för en tid av fem kalenderår i sänder. Avgår någon av dem, skall ny ledamot utses för den återstående tiden. Av nämnda ledamöter, vilka icke må vara läkare, skall den ene vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete. För vardera ledamoten förordnar Konungen en eller flera suppleanter, vilka

2 §.

Vissa sinnessjukvården rörande frågor skola, enligt vad i denna lag sägs, behandlas av en särskild nämnd (sinnessjuknämnden).

Sinnessjuknämnden skall bestå av fem ledamöter, utsedda av Konungen för en tid av fem kalenderår i sänder. Avgår någon av dem, skall ny ledamot utses för den återstående tiden.

Av ledamöterna skola två vara i sinnessjukvård särskilt kunniga läkare. Av de övriga ledamöterna, vilka icke må vara läkare, skall en vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete. För en var av ledamöterna förordnar Konungen en eller flera suppleanter, vilka skola uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren. Bland de ledamöter, som icke äro läkare, utser Konungen en till ordförande och en till vice ordförande.

Såsom sinnessjuknämndens beslut gälla den mening, varom de flesta förenat sig. Beslut må ej fattas, med mindre samtliga ledamöter eller suppleanter för dem deltaga i avgörandet.

Mot den, som i nämnden sitter, gälla samma jäv som i lag stadgas i fråga om domare.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

skola uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren.

Mot nämndens beslut må talan ej föras.

Förhandlingarna ledas av generaldirektören, om han deltagit i handläggningen, men eljest av den i tjänsten äldste av de däri deltagande byråcheferna. Såsom medicinalstyrelsens beslut gälla den mening, varom de flesta förordat sig. Beslut må ej fattas, med mindre samtliga ledamöter eller suppleanter för dem deltaga i avgörandet.

Närmare föreskrifter angående nämndens verksamhet meddelas av Konungen.

Mot den, som deltagit i avgöranden, vilka avses i denna paragraf, gälla samma jäv som i lag stadgas i fråga om domare.

3 §.

Under medicinalstyrelsen utövas tillsynen över sinnessjukvården av en av Konungen förordnad överinspektör för sinnessjukvården i riket.

Överinspektören äge deltaga i medicinalstyrelsens överläggningar i de frågor, som avses i 2 §.

Överinspektören äge deltaga i sinnessjuknämndens överläggningar.

4 §.

1. Med sinnessjukhus förstås för vård av sinnessjuka avsedd sjukvårdsanstalt, som tillhör staten eller blivit såsom sinnessjukhus godkänd i den ordning Konungen bestämmer. Sinnessjukhus må inrättas såsom avdelning av fattigvårdsanstalt eller av sjukvårdsanstalt, som är avsedd jämväl för andra sjuka.

4 §.

1. Med sinnessjukhus förstås för vård av sinnessjuka avsedd statsanstalt, som enligt Konungens förordnande skall vara sinnessjukhus, så ock annan för dylik vård inrättad anstalt, vilken blivit såsom sinnessjukhus godkänd i den ordning Konungen bestämmer. Sinnessjukhus må inrättas såsom avdelning av fattigvårdsanstalt eller av sjukvårdsanstalt, som är avsedd jämväl för andra sjuka.

Den, som är intagen å sinnessjukhus, må underkastas det tvång, vilket finnes vara nödvändigt med hänsyn till ändamålet med intagningen eller till skydd för honom själv eller omgivningen.

2. Vid sinnessjukhus, så ock vid sinnessjukavdelning vid fångvården skall finnas en för sjukvården därstädes ansvarig läkare (sjukvårdsläkaren).

3. För avdelning av sinnessjukhus må särskild sjukvårdsläkare tillsättas, och skall, där så sker, vad i denna lag stadgas om sinnessjukhus äga tillämpning å avdelningen.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

5 §.

Med polismyndighet avses i denna lag i stad polismästaren, där sådan finnes, men eljest stadsfiskalen eller, om stadsfiskalen är befriad från all befattning med polisväsendet, den, som närmast under polischefen har in-seende över polisväsendet, samt å landet polischefen i orten.

6 §.

Vidtages icke av förmyndare, god man, make eller annan åtgärd för beredande av erforderlig vård åt sinnessjuk, vare ordföranden i hälsovårdsnämnden eller i fattigvårdsstyrelsen i den ort, där den sjuke vistas, eller polismyndigheten därstädes eller, vad angår sinnessjuk, som är i militärtjänst, vederbörande befälhavare pliktig att föranstalta därom.

Bestämmelserna i första stycket skola icke äga tillämpning i avseende å sinnessjuk, som är intagen å fattigvårdsanstalt utan rätt att lämna anstalten eller å skyddshem, allmän uppfostringsanstalt, alkoholistanstalt, tvångsarbetsanstalt, anstalt, som står under fångvårdsstyrelsens in-seende, militärhåkte eller härads- eller stadsfängelse. Beträffande sådan sinnessjuk åligge skyldighet att föranstalta om vård allenast den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrifterna har att sörja därför.

7 §.

Vad i denna lag stadgas om sinnessjukdom och sinnessjuk skall i tillämpliga delar gälla beträffande sinnesslöhet och sinnesslö.

2 kap. Om intagning å sinnessjukhus för vård.

8 §.

Sinnessjuk må efter därom gjord ansökan för vård intagas å sinnessjukhus i enlighet med vad nedan stadgas.

Ansökningen må göras av den sjuke, så ock av hans förmyndare, gode man, make eller anförvant eller av myndighet, som i 6 § sägs, eller, där skyldighet att föranstalta om erforderlig vård åt den sjuke åligger annan, av denne; dock må ansökning beträffande sinnessjuk, som avses i 6 § andra stycket, ej göras av annan än den, som enligt sagda stadgande har att föranstalta om vård åt den sjuke.

9 §.

Ansökan om intagande å sinnessjukhus för vård skall göras skriftligen hos sjukvårdsläkaren och vara av sökanden egenhändigt undertecknad. Göres ansökningen av den sjuke själv, skall ansökningen tillika vara försedd med intyg av två ojäviga personer, att han frivilligt tecknat sitt namn därå.

Göres ansökningen ej av den sjuke själv eller av hans make eller av anför-

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

vant, som har gemensam bostad med den sjuke, eller, om den sjuke är omyndig, av den, som enligt lag har att sörja för hans person, skall anledningen därtill uppgivas i ansökningen.

10 §.

1. Då ansökan om sinnessjuks intagande å sinnessjukhus för vård göres av annan än den sjuke själv, skola vid ansökningen fogas

1) av läkare utfärdat utlåtande, grundat på personlig undersökning, som verkställt högst en månad före den dag, då ansökningen göres, samt innefattande förklaring, att den sjuke är i behov av vård å sinnessjukhus (*vårdattest*); samt

2) av någon eller några trovärdiga personer meddelade uppgifter angående sådana den sjukes förhållanden, som äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd (*levnadsberättelse*).

Vårdattest må utfärdas allenast av legitimerad läkare eller, efter medicinalstyrelsens särskilda bemyndigande, av annan, som av styrelsen förordnats att uppehålla läkarbefattning. Vårdattest må ej meddelas av läkare vid det sinnessjukhus, varest intagning begäres; dock må läkare vid *fattigvårdsanstalt* utfärda vårdattest, då fråga är om förflyttning till *fattigvårdsanstalten tillhörande sinnessjukavdelning av den, som vårdas å annan avdelning av anstalten*. Vårdattest må ej godkännas, därest den meddelats av någon, som veterligen till den sjuke står i den skyldskap eller i det svågerlag, som enligt lag utgör vittnesjäv.

Vårdattest må utfärdas allenast av legitimerad läkare eller, efter medicinalstyrelsens särskilda bemyndigande, av annan, som av styrelsen förordnats att uppehålla läkarbefattning. Vårdattest må ej meddelas av läkare vid det sinnessjukhus, varest intagning begäres; dock må läkare vid *sinnessjukhus, som drives av landsting eller kommun*, utfärda vårdattest, då fråga är om förflyttning till *sjukhuset av någon, som vårdas å fattigvårdsanstalt, där läkaren omhänderhar sjukvård, samt annan läkare ej utan olägenhet eller omgång kan anlitas*. Vårdattest må ej godkännas, därest den meddelats av någon, som veterligen till den sjuke står i den skyldskap eller i det svågerlag, som enligt lag utgör vittnesjäv.

2. Göres ansökning om omyndigs intagande å sinnessjukhus, skall, där ej ansökningen göres av någon, som jämlikt 6 § har att föranstalta om erforderlig vård åt den omyndige, eller av den, som enligt lag har att sörja för hans person, vid ansökningen vara fogat skriftligt medgivande till åtgärden av den sistnämnde.

3. Vid ansökning om intagande å sinnessjukhus bör fogas prästbevis angående den sjuke. Är prästbevis ej bifogat, vare sjukvårdsläkaren pliktig att, då intagning skett, från sökanden eller vederbörande pastorsämbete skyndsamt införskaffa sådant.

4. Vårdattest, levnadsberättelse och prästbevis skola vara avfattade enligt formulär, som fastställas av medicinalstyrelsen.

*(Kungl. Maj:ts proposition.)**(Utskottets förslag.)*

11 §.

1. Har i vårdattest intygats, att den sjuke är i trängande behov av vård å sinnessjukhus, må intagning ske, ändå att levnadsberättelse ej bifogats ansökningen.

2. Har polismyndighet gjort ansökan om intagande å sinnessjukhus av någon, som enligt bifogat läkarintyg är på grund av sinnessjukdom farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, må intagning ske utan hinder av att vårdattest och levnadsberättelse ej bifogats ansökningen. Sker intagning, vare polismyndigheten pliktig att senast andra dagen därefter tillställa sjukvårdsläkaren polisförhållningsprotokoll, utvisande de omständigheter, som föranlett ansökningen. Intyg, som nyss sagts, skall vara utfärdat efter personlig undersökning, som verkställts högst fjorton dagar före den dag, då ansökningen göres, samt angiva de iakttagelser, å vilka intygsgivarens åsikt grundas. Angående behörighet att utfärda läkarintyg, varom här förmäles, samt angående hinder för godkännande av sådant intyg gälle vad i 10 § 1 mom. finnes stadgat beträffande vårdattest.

3. Begär vederbörande befälhavare, att någon, som tjänstgör vid mobiliserad del av krigsmakten, skall intagas å sinnessjukhus, och är ansökningen åtföljd av ett av läkare utfärdat intyg om sinnessjukdom, vari läkaren tillika angivit de iakttagelser, å vilka hans åsikt grundas, vare för intagning ej av nöden, att vårdattest och levnadsberättelse bifogas ansökningen; dock åligge det befälhavaren att, där intagning sker, senast andra dagen därefter tillställa sjukvårdsläkaren upplysningar angående den sjukens uppträdande under tiden närmast innan ansökningen gjordes. Angående behörighet att utfärda intyg, som nu sagts, samt angående hinder för godkännande av sådant intyg gälle vad i 10 § 1 mom. finnes stadgat beträffande vårdattest; dock att intyg må utan särskilt bemyndigande utfärdas av militärläkare, ändå att han icke är legitimerad läkare.

4. Har intagning skett i fall, som avses i 1 eller 2 mom., vare sjukvårdsläkaren pliktig att skyndsamt från sökanden infordra levnadsberättelse.

5. Vid krig eller krigsfara må, i den mån Konungen så förordnar, i stället för de i 10 § 1 och 2 mom. omförmälda handlingarna vid ansökning om intagande fogas allenast intyg om sinnessjukdom, meddelat av läkare, som är behörig att utfärda vårdattest och mot vilken jäv ej veterligen föreligger.

12 §.

Sist å fjortonde dagen efter den, då sinnessjuk för vård intagits å sinnessjukhus, skall sjukvårdsläkaren på grund av verkställd läkarundersökning av den intagne hava prövat, huruvida denne är i behov av vård å sinnessjukhus.

Har intagningen skett i fall, som avses i 11 § 2 eller 3 mom., skall prövning, som ovan sagts, vara verkställd sist å tionde dagen efter den, då intagandet skedde.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

13 §.

Den, som är för vård intagen å sinnessjukhus, må förflyttas till annat sådant sjukhus. Närmare bestämmelser om förflyttning meddelas av Konungen.

14 §.

Den, som är för vård intagen å sinnessjukhus, vare oförhindrad att insända framställningar till medicinalstyrelsen och överinspektören för sinnessjukvården.

I övrigt må brev eller andra handlingar ej från den intagne fortskaffas eller honom tillställas, *med mindre sjukvårdsläkaren haft tillfälle att taga kännedom om dem och tillåtit deras vidarebefordran; dock må läkaren ej vägra att vidarebefordra* framställning, som är ställd till offentlig myndighet och angår mål eller ärende, i vilket den intagne själv äger föra talan. Vägras *vidarebefordran av* skrift, ställd till annan offentlig myndighet än sådan, som i första stycket sägs, varde skriften överlämnad till överinspektören *för sinnessjukvården*, som har att i ärendet besluta.

14 §.

Den, som är för vård intagen å sinnessjukhus, vare oförhindrad att insända framställningar till medicinalstyrelsen, *sinnessjuknämnden* och överinspektören för sinnessjukvården.

I övrigt må brev eller andra handlingar ej *utan sjukvårdsläkaren tillstånd* från den intagne fortskaffas eller honom tillställas. *Tillstånd må ej vägras, då fråga är om* framställning, som är ställd till offentlig myndighet och angår mål eller ärende, i vilket den intagne själv äger föra talan. Vägras *tillstånd beträffande* skrift, ställd till annan offentlig myndighet än sådan, som i första stycket sägs, varde skriften överlämnad till överinspektören, som har att i ärendet besluta.

15 §.

Betalning, som skall utgå för vård å sinnessjukhus, skall gäldas av den intagne. Har sådan betalning erlagts av annan, vare denne berättigad att, i den mån han ej själv på grund av åtagande eller eljest skall svara därför, utfå gottgörelse av den intagne.

Vad i första stycket stadgas skall icke tillämpas, där intagningen skett på ansökan av annan än den intagne själv eller hans förmyndare eller gode man samt den intagne jämlikt 17 § första punkten utskrivs från sinnessjukhuset. Ej må i sådant fall ersättning för kostnaden krävas av annan än den, som särskilt åtagit sig att svara därför.

Angående kostnaden för vård av sinnessjuk, som är medellös eller omhändertagits jämlikt lagen om samhällets barnavård, gälle vad därom finnes särskilt stadgat; dock må i fall, varom stadgas i andra stycket, ersättning, som på grund av särskilt åtagande utgivits, ej uttagas av den intagne eller för honom försörjningspliktig.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

16 §.

Förmärkes hos någon tecken på sinnessjukdom, äge envar, som enligt 8 § må begära hans intagande å sinnessjukhus, föranstalta om att han för utrönande av huruvida behov av vård å sinnessjukhus föreligger varder undersökt av läkare, som må med laga verkan utfärda vårdattest eller i 11 § 3 mom. omförmält intyg.

3 kap. Om utskrivning från sinnessjukhus.

17 §.

Framgår icke vid prövning, som i 12 § sägs, att å sinnessjukhus intagen är i behov av vård å sådant sjukhus, eller finnes senare, att sådant behov varken vid intagandet eller under vistelsen å sinnessjukhuset förefunnits, skall den intagne ofördröjligen utskrivnas från sjukhuset. Samma lag vare, där sinnessjuk, som för vård intagits, blivit till hälsan återställd eller, ehuru icke återställd, så förbättrad, att han ej längre är i behov av vård å sinnessjukhus; dock må anstånd äga rum, där det finnes påkallat av omsorg för den intagne samt denne ej uttryckligen påyrkar utskrivning.

18 §.

Kan sinnessjuk, som för vård intagits å sinnessjukhus, vistas utom sjukhuset utan fara för annans personliga säkerhet eller eget liv, må, ändå att den sjuke är i behov av vård å sådant sjukhus, utskrivning ske, därest det erfordras för beredande av plats för annan sinnessjuk, som uppenbarligen är i större behov av vård, eller på tillfredsställande sätt finnes sörjt för den sjukas vårdande utom sjukhuset.

Utskrivning enligt första stycket må ej äga rum av den, som på grund av sin sinnesbeskaffenhet av domstol förklarats icke kunna fällas till ansvar för begånget brott eller, enligt vad känt är, under inflytande av sinnessjukdom begått mot annans personliga säkerhet riktat brott, vilket icke blivit beivrat. Har sinnessjuk, vilken begått brott, som nu sagts, utskrivits jämlikt 17 § och varder han ånyo intagen å sinnessjukhus, skall dock brottet icke utgöra hinder för utskrivning enligt första stycket, där ej överinspektören för sinnessjukvården annorledes förordnat.

19 §.

Sinnessjuk, som är för vård intagen å sinnessjukhus, må, där hans tillstånd icke innefattar fara för annans personliga säkerhet eller eget liv, på försök utskrivnas för en tid av högst ett år i sänder. Sådan utskrivning må förbindas med åläggande att iakttaga de föreskrifter, som utskrivningsmyndigheten må hava meddelat. Åsidosättas sålunda givna föreskrifter eller finnes eljest fortsatt vård å sinnessjukhus erforderlig, må förordnande meddelas om den sjukas återintagande å sinnessjukhuset.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

Utskrivning enligt första stycket må ej medgivas den, som till sinnessjukhus överflyttats från anstalt, som i 6 § andra stycket sägs, och ej blivit från anstalten utskriven.

20 §.

Beträffande sådan för vård å sinnessjukhus intagen person, för vilkens utskrivning jämlikt 18 § hinder möter på grund av vad i andra stycket av samma paragraf stadgas, tillkomme det *medicinalstyrelsen* att efter anmälan eller framställning, som nedan sägs, besluta om utskrivning enligt 17 eller 19 §.

I andra fall ankomme det å sjukvårdsläkaren att besluta om utskrivning och äge jämväl överinspektören för sinnessjukvården förordna därom.

Sjukvårdsläkaren tillkomme att jämlikt 19 § meddela förordnande om återintagning å sinnessjukhus av den, som utskrivits på försök.

21 §.

Finner sjukvårdsläkaren anledning föreligga till utskrivning i fall, som avses i 20 § första stycket, har han att ofördröjligen göra anmälan därom hos *medicinalstyrelsen*.

Överinspektören för sinnessjukvården äge ock hos *medicinalstyrelsen* göra sådan anmälan.

22 §.

Utskrivning av den, som för vård intagits å sinnessjukhus, må påkallas av den intagne själv, så ock av hans förmyndare, gode man, make eller anförvant eller av någon, som är ansvarig för kostnaden för hans vårdande å sinnessjukhuset. *Hos medicinalstyrelsen skall framställning om utskrivning göras skriftligen.*

Har *medicinalstyrelsen* avslagit framställning, som i första stycket sägs, må *styrelsen* ej till prövning upptaga ny framställning, som inkommit förrän

20 §.

Beträffande sådan för vård å sinnessjukhus intagen person, för vilkens utskrivning jämlikt 18 § hinder möter på grund av vad i andra stycket av samma paragraf stadgas, tillkomme det *sinnessjuknämnden* att efter anmälan eller framställning, som nedan sägs, besluta om utskrivning enligt 17 eller 19 §.

I andra fall ankomme det å sjukvårdsläkaren att besluta om utskrivning och äge jämväl överinspektören för sinnessjukvården förordna därom.

Sjukvårdsläkaren tillkomme att jämlikt 19 § meddela förordnande om återintagning å sinnessjukhus av den, som utskrivits på försök.

21 §.

Finner sjukvårdsläkaren anledning föreligga till utskrivning i fall, som avses i 20 § första stycket, har han att ofördröjligen göra anmälan därom hos *sinnessjuknämnden*.

Överinspektören för sinnessjukvården äge ock göra sådan anmälan.

22 §.

Utskrivning av den, som för vård intagits å sinnessjukhus, må påkallas av den intagne själv, så ock av hans förmyndare, gode man, make eller anförvant eller av någon, som är ansvarig för kostnaden för hans vårdande å sinnessjukhuset. *Påkallas utskrivning hos sinnessjuknämnden, skall framställningen därom göras skriftligen.*

Har *sinnessjuknämnden* avslagit framställning, som i första stycket sägs, må *nämnden* ej till prövning upptaga ny framställning, som inkommit förrän

(Kungl. Maj:ts proposition.)

fyra månader förflutit från den dag, då beslutet om avslag å den föregående framställningen meddelades.

23 §.

Har sjukvårdsläkaren lämnat framställning om utskrivning utan bifall, må envar, som enligt 22 § äger påkalla utskrivning, genom skriftlig framställning hänskjuta utskrivningsfrågan till *medicinalstyrelsens* prövning. Angående sådan framställning gälle vad i 22 § andra stycket angående där omförd framställning finnes stadgat.

(Utskottets förslag.)

fyra månader förflutit från den dag, då beslutet om avslag å den föregående framställningen meddelades.

23 §.

Har sjukvårdsläkaren lämnat framställning om utskrivning utan bifall, må envar, som enligt 22 § äger påkalla utskrivning, genom skriftlig framställning hänskjuta utskrivningsfrågan till *sinnessjuknämndens* prövning. Angående sådan framställning gälle vad i 22 § andra stycket angående där omförd framställning finnes stadgat.

24 §.

Innan sinnessjuk, som är omyndig, utskrives jämlikt 18 §, skall, där framställning om utskrivning ej gjorts av den, som enligt lag har att sörja för den omyndiges person, tillfälle lämnas denne att yttra sig i frågan. Är den omyndige underårig och tillkommer vårdnaden om honom ej hans förmyndare eller gode man, skall vad sålunda stadgats äga motsvarande tillämpning å denne.

25 §.

Utskrives från sinnessjukhus någon, som dit överförs från anstalt, varom i 6 § andra stycket förmäles, och har han ej utskrivits från anstalten, varde han till anstalten återförd.

26 §.

Har någon, som är för vård intagen å sinnessjukhus, givit tillkänna, att han anser sig icke böra där kvarhållas, skall han genom sjukvårdsläkarens försorg erhålla meddelande om den rätt att *hos medicinalstyrelsen* göra framställning om utskrivning, som enligt 22 eller 23 § tillkommer honom.

Vill för vård intagen person *hos medicinalstyrelsen* göra framställning om utskrivning, skall möjlighet till erforderliga skrifter uppsättande beredas honom.

26 §.

Har någon, som är för vård intagen å sinnessjukhus, givit tillkänna, att han anser sig icke böra där kvarhållas, skall han genom sjukvårdsläkarens försorg erhålla meddelande om den rätt att göra framställning om utskrivning, som enligt 22 eller 23 § tillkommer honom.

Vill för vård intagen person *hos sinnessjuknämnden* göra framställning om utskrivning, skall möjlighet till erforderliga skrifter uppsättande beredas honom.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

4 kap. Om observation å sinnessjukhus.**27 §.**

Önskar någon låta sin sinnesbeskaffenhet undersökas, må han efter därom gjord ansökan för observation intagas å sinnessjukhus.

Ansökningen skall göras skriftligen hos sjukvårdsläkaren samt vara egenhändigt undertecknad av sökanden och försedd med intyg av två ojäviga personer, att sökanden frivilligt tecknat sitt namn därå. Ansökningen bör innehålla redogörelse för de omständigheter, som föranlett densamma.

Är sökanden omyndig, skall vid ansökningen fogas skriftligt medgivande till intagningen av den, som enligt lag har att sörja för hans person. Vid ansökningen bör fogas prästbevis, som i 10 § sägs. Är prästbevis ej bifogat, vare sjukvårdsläkaren pliktig att, då intagning skett, skyndsamt från vederbörande pastorsämbete införskaffa sådant.

28 §.

1. *Finner polismyndighet* av någons uppträdande uppenbarligen framgå, att han är farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, och är anledning *att förmoda*, att han är sinnessjuk, må *polismyndigheten* föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, tillhörande staten eller stad, som övertagit hela sin sinnessjukvård.

Är någon för vård intagen å sinnessjukhus, som i första stycket sägs, må utan hinder därav hans intagande för observation påkallas för det fall, att han varder utskreven jämlikt 17 § första punkten.

Vad ovan i detta moment stadgas skall icke tillämpas i avseende å intagning av den, som är intagen å anstalt, varom i 6 § andra stycket förmäles, och, vad angår å fattigvårdsanstalt intagen, ej är berättigad att lämna anstalten, utan skall därom gälla vad i 33 och 48 §§ finnes föreskrivet.

Angående rätt för militärmyndighet att i visst fall förordna om intagande för observation stadgas i 32 §.

2. Finner polismyndighet beträffande någon, som på egen begäran är för observation intagen å sinnessjukhus, varom i 1 mom. förmäles, att anledning till intagande enligt samma moment föreligger, äge polismyndigheten göra anmälan därom hos sjukvårdsläkaren; och vare så ansett som om intagningen ägt rum jämlikt 1 mom.

29 §.

1. Ansökan om intagande å sinnessjukhus enligt 28 § 1 mom. skall göras skriftligen hos sjukvårdsläkaren. Vid sådan ansökning skola fogas

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

1) av läkare utfärdat utlåtande, grundat på personlig undersökning, som verkstälts högst en månad före den dag, då ansökningen göres, samt innefattande försäkran, att anledning finnes *att förmoda*, att den undersökte är sinnessjuk (*observationsattest*); samt

1) av läkare utfärdat utlåtande, grundat på personlig undersökning, som verkstälts högst en månad före den dag, då ansökningen göres, samt innefattande försäkran, att anledning finnes *till antagande*, att den undersökte är sinnessjuk (*observationsattest*); samt

2) polisförhørsprotokoll, utvisande de omständigheter, som föranlett ansökningen.

Vad i 10 § 1 mom. finnes stadgat om behörighet att utfärda vårdattest och om hinder för godkännande av sådan attest gälle jämväl i avseende å observationsattest.

Samtidigt med ansökningen eller så snart ske kan skola angående den intagne till sjukvårdsläkaren av polismyndigheten avlämnas prästbevis, som i 10 § sägs, ävensom av någon eller några trovärdiga personer meddelade uppgifter angående sådana den intagnes förhållanden, som äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd (*uppgifter för observation*).

I stället för observationsattest må vårdattest eller intyg, som i 11 § 2 mom. sägs, bifogas ansökning om intagande för observation, och må i stället för uppgifter för observation levnadsberättelse avlämnas.

2. Vid anmälan, som avses i 28 § 2 mom., skall fogas polisförhørsprotokoll, utvisande de omständigheter, som föranlett anmälan, varjämte polismyndigheten samtidigt med anmälan eller så snart ske kan skall avlämna uppgifter för observation.

3. Observationsattest och uppgifter för observation skola vara avfattade enligt formulär, som fastställas av medicinalstyrelsen.

30 §.

Observation skall verkställas av sjukvårdsläkaren, som är pliktig att skyndsamt och sist inom fyrtioåtta timmar efter intagningen hava företagit en första undersökning av den intagne.

Observationen må ej pågå längre tid än som oundgängligen erfordras för bedömande av den intagnes sinnesbeskaffenhet och skall vara avslutad inom två månader efter intagningen; har inom nämnda tid förhör inför domstol, enligt vad nedan sägs, blivit påkallat, må dock, om tiden för observationen ej därigenom förlänges till mer än tre månader, med observationens avslutande anstå till dess fjorton dagar förflutit från det protokollet över förhöret kommit sjukvårdsläkaren tillhanda.

Har intagning ägt rum jämlikt 28 §, skall den intagne i avbidan på observationens avslutande kvarhållas å sinnessjukhuset. I annat fall må den intagne när som helst under observationen påkalla dess avbrytande och lämna sjukhuset.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

31 §.

Varder genom observationen ådagalagt, att den intagne är i behov av vård å sinnessjukhus, beslute sjukvårdsläkaren, att den intagne skall för vård kvarbliva å sjukhuset; och åligge det sjukvårdsläkaren att omedelbart lämna den intagne meddelande om beslutet. Har intagningen skett jämlikt 28 §, skall polismyndighet, som gjort där *omförmäld* ansökan eller anmälan, därjämte underrättas om beslutet.

Där observationen icke ådagalagt sådant förhållande, som i första stycket sägs, skall sjukvårdsläkaren, om intagningen skett jämlikt 28 §, omedelbart genom telegram eller på annat lika skyndsamt sätt om observationens utgång underrätta polismyndighet, som gjort där *omförmäld* ansökan eller anmälan. Har polismyndigheten ej inom fyrtioåtta timmar efter underrättelsens avsändande omhändertagit den intagne, skall sjukvårdsläkaren föranstalta om hans omedelbara skiljande från sjukhuset. Har intagningen skett på den intagnes begäran utan att anmälan, som i 28 § 2 mom. sägs, blivit gjord, varde den intagne omedelbart skild från sjukhuset.

Ej må i fall, då intagning skett jämlikt 28 §, beslut, som avses i andra stycket, meddelas, förrän prästbevis och uppgifter för observation kommit sjukvårdsläkaren tillhanda, där ej denne funnit uppenbart, att den intagne icke är sinnessjuk; dock må i följd av vad sålunda stadgats den i 30 § andra stycket föreskrivna längsta tiden för observation icke överskridas.

32 §.

I fråga om den, som är i militärtjänst, åge jämväl vederbörande befälhavare föranstalta om sådant intagande för observation, som i 28 § 1 mom. sägs.

Därvid skall dock gälla,

1) att vid ansökningen om intagande skall i stället för polisförhørsprotokoll fogas av vederbörande militärmyndighet upprättad rapport, utvisande de omständigheter, som föranlett ansökningen;

31 §.

Varder genom observationen ådagalagt, att den intagne är i behov av vård å sinnessjukhus, beslute sjukvårdsläkaren, att den intagne skall för vård kvarbliva å sjukhuset; och åligge det sjukvårdsläkaren att omedelbart lämna den intagne meddelande om beslutet. Har intagningen skett jämlikt 28 §, skall polismyndighet, som gjort där *avsedd* ansökan eller anmälan, därjämte underrättas om beslutet.

Där observationen icke ådagalagt sådant förhållande, som i första stycket sägs, skall sjukvårdsläkaren, om intagningen skett jämlikt 28 §, omedelbart genom telegram eller på annat lika skyndsamt sätt om observationens utgång underrätta polismyndighet, som gjort där *avsedd* ansökan eller anmälan. Har polismyndigheten ej inom fyrtioåtta timmar efter underrättelsens avsändande omhändertagit den intagne, skall sjukvårdsläkaren föranstalta om hans omedelbara skiljande från sjukhuset. Har intagningen skett på den intagnes begäran utan att anmälan, som i 28 § 2 mom. sägs, blivit gjord, varde den intagne omedelbart skild från sjukhuset.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

2) att behörighet att utfärda observationsattest skall utan särskilt be- myndigande tillkomma militärläkare, ändå att han icke är legitimerad;

3) att i fråga om den, som tjänstgör vid mobiliserad del av krigsmakten, intyg, varom i 11 § 3 mom. förmåles, må i stället för observationsattest bifogas ansökningen;

4) att vad i 31 § stadgas om polis- myndighet, som gjort i 28 § *omför- mæld* ansökan eller anmälan, skall till- lämpas å polismyndigheten i den ort, där den intagne är mantalsskriven; samt

5) att de underrättelser, varom i 31 § förmåles, skola meddelas jämväl sökanden.

33 §.

Föreligga sådana omständigheter, som i 28 § 1 mom. angivas, beträffande någon, vilken är intagen å fattigvårdsanstalt utan rätt att lämna anstalten eller å skyddshem, allmän uppfostringsanstalt, alkoholistanstalt eller tvångs- arbetsanstalt, må den, som enligt de rörande anstalten meddelade föreskrif- terna har att sörja för vård åt honom, föranstalta om hans intagande för observation å sinnessjukhus, som i 28 § 1 mom. sägs.

Beträffande ansökan om sådant intagande lände vad i 29 § 1 och 3 mom. föreskrives till efterrättelse; dock att i stället för vad där finnes stadgat om företeende av polisförhørsprotokoll, prästbevis och uppgifter för observation skall gälla, att vid ansökningen skola, i huvudskrifter eller bestyrkta av- skrifter, fogas å anstalten förvarade handlingar, som röra den i ansök- ningen avsedde och äro av betydelse för bedömande av hans sinnessill- stånd.

I fråga om observationen skall tillämpas vad i 30 § och 31 § första stycket är föreskrivet angående observation av den, som intagits jämlikt 28 §, med iakttagande av att vad i 31 § första stycket stadgas om polis- myndighet skall tillämpas å sökanden.

Har observationen avslutats utan att behov av vård å sinnessjukhus ådaga- lagts, skall sökanden underrättas därom och den intagne genom hans för- sorg återföras till vederbörande anstalt.

34 §.

Förmenar någon, som jämlikt 28 § är för observation intagen å sinnes- sjukhus, att tillräckliga skäl för hans intagande ej förelegat eller att han eljest obehörigen kvarhålles, må han genom skriftlig framställning hos *me- dicinalstyrelsen* påkalla prövning av

34 §.

Förmenar någon, som jämlikt 28, 32 eller 33 § är för observation in- tagen å sinnessjukhus, att tillräckliga skäl för hans intagande ej förelegat eller att han eljest obehörigen kvar- hålles, må han genom skriftlig fram- ställning hos *sinnessjukanämnden* på-

(Kungl. Maj:ts proposition.)

frågan därom; och äge i sådant fall bestämmelserna i 26 § motsvarande tillämpning.

Beslutar *medicinalstyrelsen*, att den intagne skall skiljas från sjukhuset, skall *styrelsen* genom telegram eller på annat lika skyndsamt sätt underätta sjukvårdsläkaren därom; och vare denne pliktig att vidtaga de åtgärder, som enligt vad förut i detta kapitel stadgats åligga sjukvårdsläkare i fall, då han förordnat om skiljande från sinnessjukhus av där intagen person.

(Utskottets förslag.)

kalla prövning av frågan därom; och äge i sådant fall bestämmelserna i 26 § motsvarande tillämpning.

Beslutar *sinnessjuknämnden*, att den intagne skall skiljas från sjukhuset, skall *nämnden* genom telegram eller på annat lika skyndsamt sätt underätta sjukvårdsläkaren därom; och vare denne pliktig att vidtaga de åtgärder, som enligt vad förut i detta kapitel stadgats åligga sjukvårdsläkare i fall, då han förordnat om skiljande från sinnessjukhus av där intagen person.

35 §.

Vad i 13 § finnes stadgat om förflyttning av den, som är för vård intagen å sinnessjukhus, skall gälla jämväl angående den, som intagits för observation.

36 §.

För observation intagen vare oförhindrad att insända framställning till offentlig myndighet. I övrigt må brev eller andra handlingar ej från *sådan intagen* fortskaffas eller honom tillställas, *med mindre sjukvårdsläkaren haft tillfälle att taga kännedom om dem; och vare sjukvårdsläkaren berättigad att vägra vidarebefordran av handling, som innehåller något, varav ordningen eller säkerheten inom sinnessjukhuset kan äventyras, så ock av handling, som är oredigt avfattad eller vars innehåll är anstötligt.*

37 §.

Har någon, som jämlikt 28, 32 eller 33 § intagits å sinnessjukhus för observation, vid observationen icke befunnits vara i behov av vård å sådant sjukhus, skall kostnaden för vistelsen å sjukhuset under observationstiden enligt *av Konungen meddelade bestämmelser* gäldas av statsverket. I övrigt skola bestämmelserna i 15 § första stycket i tillämpliga delar lända till

36 §.

För observation intagen vare oförhindrad att insända framställning till offentlig myndighet. I övrigt må brev eller andra handlingar ej *utan sjukvårdsläkarens tillstånd* från *den intagne* fortskaffas eller honom tillställas. *Tillstånd må ej vägras, med mindre fråga är om handling, som innehåller något, varav ordningen eller säkerheten inom sinnessjukhuset kan äventyras, eller är oredigt avfattad eller av anstötligt innehåll.*

37 §.

Har någon, som jämlikt 28, 32 eller 33 § intagits å sinnessjukhus för observation, vid observationen icke befunnits vara i behov av vård å sådant sjukhus, skall kostnaden för vistelsen å sjukhuset under observationstiden enligt *föreskrifter, som meddelas av Konungen*, gäldas av statsverket. I övrigt skola bestämmelserna i 15 § första stycket i tillämpliga delar lända till

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

efterrättelse beträffande kostnaden för vistelse å sinnessjukhus under observationstid, och skall i fråga om sådan kostnad vad i lagen om fattigvården och lagen om samhällets barnavård är föreskrivet om kostnad för vård å sinnessjukhus äga motsvarande tillämpning, så vitt fråga är om den, som är medellös eller omhändertagits jämlikt sistnämnda lag.

till efterrättelse beträffande kostnaden för vistelse å sinnessjukhus under observationstid, och skall i fråga om sådan kostnad vad i lagen om fattigvården och lagen om samhällets barnavård är föreskrivet om kostnad för vård å sinnessjukhus äga motsvarande tillämpning, så vitt fråga är om den, som är medellös eller omhändertagits jämlikt sistnämnda lag.

5 kap. Om förhör vid domstol angående å sinnessjukhus intagen person.

38 §.

För vinnande av utredning angående omständigheter av betydelse för frågan, huruvida *någon*, som *enligt vad förut i denna lag stadgats* är för vård eller observation intagen å sinnessjukhus, är i behov av vård å sådant sjukhus, må i enlighet med vad nedan sägs personer, vilka kunna antagas äga kännedom om dylika omständigheter, vid domstol höras såsom vittnen eller upplysningsvis.

Förhör, som nyss sagts, skall äga rum inför rätten i den ort, där den, som skall höras, uppehåller sig, eller med hans samtycke vid annan allmän underrätt; dock må, om den, som skall höras, uppehåller sig å ort, vilken lyder under landsrätt, förhöret hållas inför närmaste rådstuvurätt.

39 §.

1. Förhör, som i 38 § sägs, må begäras av *sjukvårdsläkaren*. *Är frågan om den intagnes kvarhållande beroende på medicinalstyrelsens prövning, må förhör angående honom begäras jämväl av styrelsen.* *Angående den, som är intagen för vård, må förhör begäras även av överinspektören för sinnessjukvården.*

Har den intagne eller annan, som äger att påkalla hans utskrivning, hos *sjukvårdsläkaren* hemställt om förhörs begärande eller, där *frågan om den in-*

5 kap. Om förhör vid domstol angående person, som är intagen å sinnessjukhus.

38 §.

För vinnande av utredning angående omständigheter av betydelse för frågan, huruvida *den*, som är för vård eller *jämlikt 28, 32 eller 33 §* för observation intagen å sinnessjukhus, är i behov av vård å sådant sjukhus, må i enlighet med vad nedan sägs personer, vilka kunna antagas äga kännedom om dylika omständigheter, vid domstol höras såsom vittnen eller upplysningsvis.

39 §.

1. Förhör, som i 38 § sägs, må begäras av *myndighet, på vars prövning frågan om den intagnes kvarhållande å sinnessjukhuset är beroende: dock tillkomme sådan rätt sjukvårdsläkare allenast beträffande den, som är intagen för observation.*

Har den intagne eller annan, som äger att påkalla hans utskrivning, hos *någon, vilken enligt första stycket äger att begära förhör*, hemställt om för-

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

tagnes kvarhållande är beroende på medicinalstyrelsens prövning, hos styrelsen gjort sådan hemställan och finnes ej förhöret obehövt, vare sjukvårdsläkaren eller styrelsen pliktig att begära sådant.

hörs begärande och finner ej denne förhöret obehövt, vare han pliktig att begära sådant; dock åligger dylik skyldighet ej överinspektören för sinnessjukvården.

Förhör må i intet fall begäras enligt detta moment, där erforderlig utredning utan olägenhet kan vinnas utan förhör.

2. Förhör skall begäras skriftligen hos rätten i stad eller domaren på landet. I framställningen om förhör böra de omständigheter angivas, vilka förhöret skall avse. Däri skall ock, om det kan ske, beträffande envar, som enligt vad nedan sägs skall under rättas om förhöret, lämnas uppgift om namn och postadress. Åberopas samtycke, som i 38 § andra stycket sägs, skall skriftligt bevis därom bifogas ansökningen.

2. Förhör skall begäras skriftligen hos rätten i stad eller domaren på landet. I framställningen om förhör böra de omständigheter angivas, vilka förhöret skall avse. Däri skall ock, om det kan ske, beträffande envar, som enligt vad nedan sägs skall under rättas om förhöret, lämnas uppgift om namn och postadress. Åberopas samtycke, som i 38 § andra stycket sägs, skall skriftligt bevis därom bifogas framställningen.

Förhör skall äga rum så snart ske kan; dock må för ändamålet urtima ting ej utsättas. Rätten eller domaren låte till förhöret kalla den eller dem, vilkas hörande begärts; avsände ock underrättelse om tiden för förhöret till den, som gjort framställningen därom. Sådan underrättelse varde jämväl, där det kan ske, avsänd till den, som gjort hemställan, varom i 1 mom. andra stycket förmåles, så ock i fall, då den intagne ej på egen ansökning intagits å sinnessjukhuset, till den, som gjort ansökningen. Till den, som intagits för observation, skall, ändå att han ej gjort hemställan, som nyss sagts, underrättelse om förhöret avsändas.

Vill den intagne inställa sig vid rätten, ankomme på den, som hos domstolen begärt förhöret, att därom besluta. Ändå att den intagne är i stånd att övervara förhöret, må sådan inställelse ej tillstädjas, om menlig inverkan på den intagnes hälsotillstånd därav är att befara. Beslutes inställelse, åligger det sjukvårdsläkaren att draga försorg därom.

3. Där rätten finner det lämpligt, må rätten förordna, att förhöret skall hållas inom stängda dörrar.

4. Sedan förhör hållits, låte rätten eller domaren, ändå att förhöret ej begärts av sjukvårdsläkaren, tillstålla honom protokoll över förhöret, och vare läkaren pliktig att i de fall, där den intagne underrättats om förhöret, låta honom taga del av protokollet.

40 §.

Angående ersättning till den, som enligt detta kapitel inkallats till förhör, gälle vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål finnes stadgat; dock skall ersättningen alltid stanna å statsverket.

*(Kungl. Maj:ts proposition.)**(Utskottets förslag.)***6 kap. Särskilda bestämmelser angående undersökning av tilltalade samt angående intagning och utskrivning av straffriförklarade m. m.**

41 §.

Där i brottmål domstolen på grund av att den tilltalade tidigare lidit av sinnessjukdom eller eljest finner anledning till antagande, att den tilltalade vid tiden för brottets begående varit av sinnesbeskaffenhet, som utesluter eller minskar straffbarheten, må den tilltalade ej dömas skyldig till brottet utan att läkares utlåtande blivit inhämtat angående hans sinnesbeskaffenhet vid nämnda tid och beträffande frågan, huruvida han är i behov av vård å sinnessjukhus.

Ändå att domstolen ej finner anledning till antagande, som i första stycket sägs, må domstolen ej, utan att läkares utlåtande inhämtats, förordna om den tilltalades internering eller döma honom till straffarbete i ett år eller däröver för mord eller för mordbrand eller annat eldsåsättande, som icke förövats i uppsåt att bedraga försäkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt, eller för försök till brott, som nu är sagt.

42 §.

Har domstol jämlikt 41 § beslutat att inhämta utlåtande angående tilltalad, som förvaras i häkte, skall sådant utlåtande efter verkställd undersökning avgivas av sjukvårdsläkaren vid den fängvården tillhörande sinnessjukavdelning, som skall mottaga för sinnessjukdom misstänkta från det häkte, där den tilltalade förvaras. För undersökningen skall den tilltalade överföras till sinnessjukavdelningen, och varde samtliga handlingar i målet överlämnade till sjukvårdsläkaren.

Där sjukvårdsläkaren finner det erforderligt för bedömande av den tilltalades sinnesbeskaffenhet, må han hos domstolen eller, där målet är anhängigt vid häradsrätt, hos domaren göra framställning om att förhör i målet hålles med personer, som kunna antagas äga kännedom om omständigheter av betydelse för bedömande av den tilltalades sinnesbeskaffenhet. I framställningen bör angivas vad förhöret skall avse. Skall förhör äga rum, ankomme på domstolen eller domaren att föranstalta om att förhöret varder hållet samt om underrättelse till sjukvårdsläkaren och inkallelse av den eller dem, med vilka förhör begärts. Angående ersättning åt den, som jämlikt detta stycke inkallats för att höras såsom vittne eller upplysningsvis, gälle, ändå att inkallelsen beslutats av domaren eller att allmän åklagare ej för talan i målet, vad angående ersättning av allmänna medel till vittnen i brottmål finnes stadgat.

Utlåtande, varom i denna paragraf förmäles, skall avgivas utan dröjsmål och sist inom två månader från det den tilltalade intogs å sinnessjukavdelningen, i den mån ej domstolen eller domaren i särskilt fall på framställning av sjukvårdsläkaren medgiver anstånd. Beslut om anstånd må meddelas utan parternas hörande. Har domstolen eller domaren förordnat om förhör,

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

som i andra stycket sägs, må, om tiden ej därigenom förlänges till mer än tre månader, med utlåtandet utan särskilt medgivande anstå till dess fjorton dagar förflutit från det protokoll över förhöret kommit sjukvårdsläkaren tillhanda. Vid utlåtandet skola fogas de av domstolen till sjukvårdsläkaren överlämnade handlingarna.

Då utlåtande avgives, skall sjukvårdsläkaren samtidigt insända en avskrift därav till medicinalstyrelsen; finner styrelsen anledning föreligga, att frågan om den tilltalades sinnesbeskaffenhet underkastas ytterligare psykiatrisk granskning, har styrelsen att ofördröjligen underrätta domstolen därom.

43 §.

Där tilltalad, angående vilken domstol jämlikt 41 § beslutat inhämta utlåtande, befinner sig på fri fot, åligge det medicinalstyrelsen att på anmälan av domstolen eller domaren förordna lämplig läkare att efter verkställd undersökning till domstolen avgiva sådant utlåtande. Sedan förordnande av medicinalstyrelsen meddelats, varde samtliga handlingar i målet överlämnade till den förordnade.

Den tilltalade är pliktig att för undersökningen inställa sig å tid och ort, som av läkaren bestämmas.

Finner läkaren, att undersökningen ej kan verkställas utan att den tilltalade intages å sinnessjukhus, göre anmälan därom hos domstolen, som äge förordna, att den tilltalade skall intagas å ett statens sinnessjukhus. Ej må domstolen utan medgivande av den tilltalade meddela dylikt förordnande, med mindre å brottet kan följa straffarbete, fängelse, avsättning eller mistning av ämbete på viss tid. Har förordnande, som nu sagts, meddelats, varde den tilltalade, om läkaren är anställd å något statens sinnessjukhus, där intagen. I annat fall skall intagning ske å det statens sinnessjukhus, som medicinalstyrelsen, på anmälan av domstolen eller domaren, bestämmer, samt undersökningen efter styrelsens förordnande övertagas av där anställd läkare.

I fall, som avses i denna paragraf, skola föreskrifterna i 42 § andra, tredje och fjärde styckena i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att tiden för utlåtandes avgivande skall räknas, om den tilltalade intagits å sinnessjukhus, från den dag, intagningen ägde rum, men eljest från det läkaren mottog handlingarna i målet.

Vad i tredje stycket stadgats skall icke tillämpas, där undersökningen överlämnats åt sjukvårdsläkaren vid sinnessjukhus och den tilltalade jämlikt bestämmelse i 4 kap. blivit för observation där intagen. Där sådan intagning skett, må domstolen eller domaren, på framställning av sjukvårdsläkaren, besluta förlängning av den tid, inom vilken observationen skall vara slutförd; har intagningen skett jämlikt 27 §, må den tilltalade ej före observationens avslutande lämna sjukhuset. Ej må i fall, som nu sagts, förhör enligt 5 kap. anställas.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

44 §.

Prövar domstol, efter det sådant utlåtande, som ovan i detta kapitel omförmäles, blivit avgivet, medicinalstyrelsens utlåtande böra infordras, åligge domstolen att till medicinalstyrelsen överlämna samtliga handlingar i målet.

Medicinalstyrelsen äge att föranstalta om förnyat, på undersökning av den tilltalade grundat läkarutlåtande, och skall, om så sker, vad i 42 och 43 §§ för där avsedda fall stadgats i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Därvid skall dock följande iakttagas:

1) Det åligger medicinalstyrelsen att tillställa vederbörande läkare handlingarna i målet.

2) Undersökning av häktad må verkställas av läkare vid det statens sinnessjukhus, som av medicinalstyrelsen bestämmes, i vilket fall den häktade skall dit överföras.

3) Jämväl medicinalstyrelsen äger att hos domstolen göra framställning, som i 42 § andra stycket sägs, och påkalla intagning å sinnessjukhus av tilltalad, som vistas å fri fot. Varder i anledning av framställning, som nyss sagts, förhör utsatt, åligge domstolen eller domaren att underrätta medicinalstyrelsen därom.

4) Vederbörande läkares utlåtande skall inom tid, som av medicinalstyrelsen bestämmes, avgivas till medicinalstyrelsen, som ock äger att besluta om anstånd med avgivandet.

45 §.

Har domaren på landet jämlikt 42 eller 43 § medgivit anstånd med läkarutlåtandes avgivande, skall i avseende å klagan över beslutet så förfaras, som om det meddelats av rätten.

Angående särskild talan mot beslut, varigenom domstol förordnat om intagande å sinnessjukhus av tilltalad, som befinner sig å fri fot, skall vad i lag finnes stadgat om sådan talan mot beslut angående häktande äga motsvarande tillämpning. Har domstol eljest under rättegången meddelat beslut, som i detta kapitel sägs, gånge beslutet i verkställighet ändå att det icke vunnit laga kraft.

46 §.

Finner myndighet, vilken äger ålägga tvångsarbete, vid förhör med någon, som är föremål för förfarande, avseende ådömande av sådant arbete, anledning till antagande, att han är sinnessjuk, må han ej dömas till tvångsarbete utan att läkares utlåtande inhämtats angående hans sinnesbeskaffenhet och beträffande frågan, om han är i behov av vård å sinnessjukhus.

Å sådant utlåtandes avgivande skola bestämmelserna i 42 och 43 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande av att vad där stadgas om domstolen eller domaren i stället skall gälla om myndigheten; dock att, om läkare hos myndigheten gjort framställning om förhör, det skall ankomma på myndigheten att förordna om sådant förhör vid lämplig underrätt och på rätten eller domaren att lämna myndigheten meddelande

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

om förhöret och vidtaga de åtgärder, som i 42 § andra stycket omförmälas. Ersättningen till den, som inkallats till förhöret, skall alltid stanna å statsverket. Prövar myndigheten erforderligt, att jämväl medicinalstyrelsens utlåtande inhämtas, skola stadgandena i 44 § därvid lända till efterrättelse med enahanda avvikelser, som nyss angående läkares utlåtande sagts.

47 §.

1. Tilltalad, som enligt förut i detta kapitel meddelat stadgande intagits å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, skall tillsvidare där kvarbliva, i den mån ej annat följer av vad nedan föreskrives.

Förklaras den intagne i infortrat utlåtande icke vara i behov av vård å sinnessjukhus, må han ej vidare på grund av stadgande, som nyss sagts, kvarhållas å sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen; är han häktad, varde till häktet återförd. Samma lag vare, där domstol angående honom meddelar slutligt utslag, som ej innefattar målets hänvisning till annan domstol, samt han icke däri förklaras på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri.

2. Har domstol meddelat utslag, vari häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, förklarats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, och är den häktade enligt infortrat utlåtande i behov av vård å sinnessjukhus eller i fall, då utlåtande infortrats från såväl läkare som medicinalstyrelsen och styrelsens utlåtande lagts till grund för straffriförklarandet, enligt sistnämnda utlåtande i behov av sådan vård, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården. *Beträffande den, som enligt vad nu stadgats skall förvaras å sinnessjukavdelning*, vare lag som i 1 mom. sägs.

2. Har domstol meddelat utslag, vari häktad, som icke jämlikt 1 mom. kvarhållas å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, förklarats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, och är den häktade enligt infortrat utlåtande i behov av vård å sinnessjukhus eller i fall, då utlåtande infortrats från såväl läkare som medicinalstyrelsen och styrelsens utlåtande lagts till grund för straffriförklarandet, enligt sistnämnda utlåtande i behov av sådan vård, skall han därefter förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården; och vare om honom lag som i 1 mom. sägs.

3. Har någon, som enligt vad ovan sagts förvaras å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, genom laga kraftägande utslag förklarats på grund av sin sinnesbeskaffenhet från ansvar fri, skall han, om han är intagen å sinnessjukhus, anses vara för vård där intagen samt, om han förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, för vård där förbliva, in till dess plats å något statens sinnessjukhus kan beredas honom. I senare fallet ankomme det på vederbörande fångvårdsmyndighet att hos medicinalstyrelsen, som har att i ämnet förordna, göra framställning om den straffriförklarades intagande för vård å något statens sinnessjukhus. Vid sådan

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

framställning skola, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogas å fångvårdsanstalten förvarade handlingar, som angå den straffriförklarade och äro av betydelse för bedömande av hans sinnestillstånd.

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket gälle om fånge, som under verkställighet av straff begått brott men på grund av sin sinnesbeskaffenhet förklarats från ansvar fri, vad i 48 § finnes föreskrivet.

Föreligger beträffande någon, som icke är häktad, sådant fall, som avses i 2 mom., åligge det vederbörande länsstyrelse att, om domstolens utslag vinner laga kraft, genast förordna om den straffriförklarades intagande å sinnessjukhus för vård; och ankomme det på medicinalstyrelsen att, efter anmälan av länsstyrelsen, bestämma, å vilket sinnessjukhus intagningen skall ske. Kan plats å sådant ej omedelbart erhållas, varde den straffriförklarade i avbidan på dylik plats genom länsstyrelsens försorg för vård intagen å sinnessjukavdelning vid fångvården.

4. Har någon, angående vilken utlåtande infordrats jämlikt 46 §, blivit för undersökning intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, må han ej på grund av nämnda lagrum där kvarhållas längre än till dess utlåtandet avgivits.

5. Vad i 36 § finnes stadgat beträffande den, som för observation intagits å sinnessjukhus, skall lända till efterrättelse jämväl i avseende å den, som på grund av bestämmelse i detta kapitel för undersökning intagits å sådant sjukhus; dock skall i fråga om handling, varav sjukvårdsläkaren enligt nämnda paragraf skall taga kännedom, gälla, att den ej må fortskaffas till eller från för brott tilltalad, om den innehåller något, som kan hindra brottets upptäckt eller rannsakingens gång.

5. Vad i 36 § finnes stadgat beträffande den, som för observation intagits å sinnessjukhus, skall lända till efterrättelse jämväl i avseende å den, som på grund av bestämmelse i detta kapitel för undersökning intagits å sådant sjukhus; dock skall i fråga om handling, för vars vidarebefordran sjukvårdsläkarens tillstånd enligt nämnda paragraf erfordras, gälla, att den ej må fortskaffas till eller från den, som är tilltalad för brott, om den innehåller något, som kan hindra brottets upptäckt eller rannsakingens gång.

48 §.

1. Fånge, som befinnes lida av sinnessjukdom eller kan misstänkas lida av sådan sjukdom, skall så snart ske kan för vård eller observation intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården.

48 §.

1. Fånge, som befinnes lida av sinnessjukdom eller beträffande vilken anledning finnes till antagande, att han lider av sådan sjukdom, skall så snart ske kan för vård eller observation intagas å sinnessjukavdelning vid fångvården.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

Föreligger beträffande häktad sådant fall, som i första stycket sägs, och skall han ej på grund av vad förut i detta kapitel stadgats förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården eller å sinnessjukhus, skall han intagas å sinnessjukavdelning, som nyss nämnts.

Befinnes någon, som är intagen å förvaringsanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller å interneringsanstalt för återfallsförbrytare, lida av sinnessjukdom eller finnes anledning att hos sådan intagen förmoda dylik sjukdom, må vederbörande anstaltsmyndighet draga försorg om hans intagande för vård eller observation å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2. Kan sinnessjuk fånge antagas vara vid strafftidens slut i behov av vård å sinnessjukhus, åligge det vederbörande fångvårdsmyndighet att i god tid förut i den ordning, som i 2 kap. sägs, göra ansökan om att den sjuke då varder intagen å sinnessjukhus. I sådant fall må vårdattest utfärdas av läkare, som är anställd vid fångvården, ändå att han samtidigt är läkare å det sinnessjukhus, där intagning begärts; och varde i stället för levnadsberättelse vid ansökningen, i huvudskrifter eller bestyrkta avskrifter, fogade å vederbörande fångvårdsanstalt förvarade handlingar, som röra den sjuke och äro av betydelse för bedömande av hans sinnessjukdom.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning i avseende å sinnessjuk, som skall utskivas från förvaringsanstalt för förminskat tillräkneliga förbrytare eller interneringsanstalt för återfallsförbrytare.

49 §.

Har tilltalad, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, blivt i målet hörd, må domstolen ej förordna om hans vidare inställande, så framt ej särskilda skäl därtill äro. Innan sådant förordnande meddelas, skall sjukvårdsläkarens yttrande inhämtas. Meddelas utslag i den tilltalades frånvaro, åligge det rätten att föranstalta om att utslaget delgives honom genom sjukvårdsläkarens försorg.

Vad i första stycket stadgats om tilltalad skall äga motsvarande tillämpning å den, som är föremål för förfarande, avseende å dömande av tvångsarbete.

50 §.

Angående utskrivning från sinnessjukavdelning vid fångvården av den, som jämlikt 47 § där för vård förvaras, samt angående förhör vid domstol rörande sådan intagen skola bestämmelserna i 3 och 5 kap. i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock skall vad i sagda kapitel föreskrivits om rätt för överinspektören för sinnessjukvården att föreslå utskrivning eller *påkalla* förhör icke tillämpas.

50 §.

Angående utskrivning från sinnessjukavdelning vid fångvården av den, som jämlikt 47 § där för vård förvaras, samt angående förhör vid domstol rörande sådan intagen skola bestämmelserna i 3 och 5 kap. i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock skall vad i sagda kapitel föreskrivits om rätt för överinspektören för sinnessjukvården att föreslå utskrivning eller *begära* förhör icke tillämpas.

(Kungl. Maj:ts proposition.)

(Utskottets förslag.)

7 kap. Om handräckning.

51 §.

Motsätter sig sinnessjuk, för vilken plats beretts å sinnessjukhus, att låta sig där intaga, är vederbörande polis- eller militärmyndighet pliktig att på begäran av den, som gjort ansökningen om intagning, lämna den handräckning, som finnes vara av nöden.

Undandraget sig någon, som är tilltalad för brott eller föremål för förfarande, avseende ådömande av tvångsarbete, samt vistas å fri fot, att iakttaga vad enligt 43, 44 eller 46 § åligger honom eller behöver läkare för verkställande av undersökning, varom där förmäles, skydd för sin personliga säkerhet, skall ock på begäran av vederbörande läkare erforderlig handräckning lämnas. Samma lag vare, där sådant fall prövas föreligga, att undersökning må äga rum enligt 16 §, och den, om vilkens undersökning är fråga, vägrar att underkasta sig densamma eller läkare för verkställande av undersökningen behöver skydd för sin personliga säkerhet.

52 §.

Avviker å sinnessjukhus intagen därifrån, eller avviker den, som jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, eller

underlåter den, som på försök utskrivits från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning vid fångvården, att, sedan förordnande om återintagning meddelats eller försökstiden gått till ända, på anmaning åter där inställa sig,

skall, där sjukvårdsläkaren eller, vad angår den, som varit förvarad å sinnessjukavdelning vid fångvården, fångvårdsmyndigheten det påkallar, för den sjukas återförande till sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen handräckning lämnas av vederbörande polismyndighet.

8 kap. Straffbestämmelser.

53 §.

Den, som utan sjukvårdsläkarens medgivande till någon, som är intagen å sinnessjukhus eller å sinnessjukavdelning vid fångvården, överlämnar eller försöker överlämna vapen eller annat föremål, varmed den intagne lätteligen kan tillfoga sig själv eller annan skada, straffes, där ej gärningen enligt allmänna strafflagen är med högre straff belagd, med böter från och med femtio till och med ettusen kronor eller med fängelse.

54 §.

Den, som förhjälpes eller söker förhjälpas någon, som är intagen å sinnessjukhus eller jämlikt 47 § för vård förvaras å sinnessjukavdelning vid fångvården, att avvika från sinnessjukhuset eller sinnessjukavdelningen, straffes

*(Kungl. Maj:ts proposition.)**(Utskottets förslag.)*

med böter från och med femtio till och med ettusen kronor eller med fängelse. Var den intagne farlig för annans personliga säkerhet och hade gärningsmannen vetskap därom, må till straffarbete i högst ett år dömas.

55 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalle kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, varde de förvandlade enligt allmän strafflag.

9 kap. Om klagan över medicinalstyrelsens beslut.

56 §.

Över beslut, som av medicinalstyrelsen meddelats i ärende, varom i 2 § förmäles, må talan fullföljas hos Konungen i vederbörande statsdepartement före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhöll del av beslutet; dock må allenast i samband med klagan över beslut rörande utskrivning eller skiljande från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning vid fångvården ändring sökas i beslut, som under ärendets handläggning meddelats i fråga om förhör vid domstol angående den intagne.

Vill den intagne föra klagan enligt vad i första stycket sägs, skall bestämmelsen i 26 § andra stycket äga motsvarande tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

57 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931.

56 §.

58 §.

Genom denna lag upphävas

förnyade stadgan den 14 juni 1901 (nr 48) angående sinnessjuka tillika med alla de särskilda föreskrifter, vilka innefatta ändring eller förklaring av bestämmelserna i sagda stadga eller tillägg därtill, allt i den mån stadgan eller föreskrifterna behandla ämnen, varom bestämmelser äro meddelade i denna lag;

skrivelsen den 9 mars 1826 angående föreskrift huru förfaras bör, då en för brott tilltalad person uppgives vara eller vid gärningens begående hava varit vansinnig, och fråga om hans befriande, på sådan grund, från ansvar uppstår;

57 §.

*(Kungl. Maj:ts proposition.)**(Utskottets förslag.)*

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot denna lags bestämmelser.

58 §.

Har ärende, som enligt denna lag tillhör sinnessjuknämndens handläggning, inkommit till medicinalstyrelsen före den 1 januari 1931, varde ärendet ändock överlämnat till nämnden, där det ej redan blivit för slutligt avgörande inför styrelsen föredraget.

59 §.

Så länge särskild sinnessjukavdelning vid fångvården ej finnes i Gotlands län, må sådan undersökning av häktad, varom i 42, 44 eller 46 § förmäles, inom länet verkställas av läkare vid statens sinnessjukhus därstädes och den häktade för sådant ändamål dit överflyttas.

60 §.

Har domstol före den 1 januari 1931 i då anhängigt brottmål infordrat utlåtande beträffande tilltalads sinnesbeskaffenhet, skall i stället för vad i denna lag finnes stadgat om utredning i sådant avseende vad hittills därom gällt lända till efterrättelse.

61 §.

Bestämmelserna i 47 § 3 mom. första stycket andra och tredje punkterna och i 50 § skola tillämpas jämväl å den, som efter att hava på grund av sin sinnesbeskaffenhet friats från ansvar för begånget brott blivit enligt hittills gällande ordning i avbidan på plats å sinnessjukhus intagen å sinnessjukavdelning vid fångvården.

2:o) Lag om ändrad lydelse av 7 § i lagen den 12 juni 1885 (nr 27) angående lösdri- vares behandling.

Härigenom förordnas, att 7 § i lagen den 12 juni 1885 angående lösdri- vares behandling skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Den som i följd av ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom arbete förvärva vad till livets uppehål- lande oundgängligen erfordras, må ej dömas till tvångsarbete, eller, om han börjat sådant undergå, därmed fortfara; och varde han, därest han tillhör annat län än det, där han vistas, av Konungens befallningshavande översänd eller förpassad till Konungens befallningshavande i det län, inom vilket han

i fråga om fattigvård har hemortsrätt. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock den, som är i behov av vård å sinnessjukhus, kvarhållas å tvångsarbetsanstalt, intill dess dylik vård kan beredas honom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931.

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att de önskemål, som av utskottet uttalats vid behandlingen av 4, 14 och 18 §§ i förslaget till sinnessjuklag, måtte bliva vederbörligen beaktade; samt

C) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1929.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, von Sydow, Almkvist, Sigfrid Hansson, Frändén, Petré, Granström* och *Norman*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Ros, Hage, Johanson* i Hallagården, *Wallerius, Johansson* i Sollefteå, *Andersson* i Rasjön och *Osberg*.

Reservationer:

1) av herrar *von Sydow, Sigfrid Hansson, Frändén, Ros, Wallerius* och *Andersson* i Rasjön, vilka anfört följande:

»Vi anse, att utskottet i fråga om 2 § i sinnessjuklagen bort förorda Kungl. Maj:ts förslag, enligt vilket befogenheten att pröva berättigandet av patients kvarhållande å sinnessjukhus tillagts medicinalstyrelsen, utökad med vissa lekmannelement, och icke den av två motionärer förordade sinnessjukkämnden. Då högsta tillsynen å sinnessjukvården i riket tillkommer medicinalstyrelsen, är det naturligt, att ärenden av nu ifrågavarande beskaffenhet böra tillhöra styrelsens behörighetsområde. Kravet å deras överflyttning från styrelsen till en särskild nämnd synes bottna i ett visst misstroende till styrelsen

och våra svenska sinnessjukläkare, ett misstroende, som enligt vår mening i stort sett saknar grund. Att nämnden erhållit lekmanmajoritet innebär, att man givit lekmannaomdömet företräde framför sakkunskapen, en anordning, som särskilt i dessa frågor, där den vetenskapliga insiktens omdöme måste vara det avgörande, är förenad med en betydande risk. — I flera efterföljande paragrafer i sinnessjuklagen fordrar konsekvensen av denna vår uppfattning motsvarande ändring.

Vi hemställa alltså, att 2 § i sinnessjuklagen måtte antagas i följande. i propositionen innefattade lydelse:

2 §.

Då medicinalstyrelsen enligt denna lag handlägger fråga om utskrivning eller skiljande från sinnessjukhus eller från sinnessjukavdelning, tillhörande fångvården, av någon, som blivit intagen för vård eller observation, eller om förhör inför domstol angående sålunda intagen, skola i avgörandet deltaga chefen för den byrå, till vars handläggning ärendet hör, ytterligare en byråchef, vilken utses av generaldirektören bland de byråchefer, vilka äro legitimerade läkare, och en av generaldirektören tillkallad psykiater i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd ävensom två av Konungen särskilt förordnade ledamöter. Generaldirektören må inträda såsom ledamot i stället för den av honom utsedde byråchefen.

De ledamöter, som skola särskilt förordnas av Konungen, skola utses för en tid av fem kalenderår i sänder. Avgår någon av dem, skall ny ledamot utses för den återstående tiden. Av nämnda ledamöter, vilka icke må vara läkare, skall den ene vara eller hava varit ordinarie innehavare av domarämbete. För vardera ledamoten förordnar Konungen en eller flera suppleanter, vilka skola uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren.

Förhandlingarna ledas av generaldirektören, om han deltagit i handläggningen, men eljest av den i tjänsten äldste av de däri deltagande byråcheferna. Såsom medicinalstyrelsens beslut gälle den mening, varom de flesta förenat sig. Beslut må ej fattas, med mindre samtliga ledamöter eller suppleanter för dem deltaga i avgörandet.

Mot den, som deltagit i avgöranden, vilka avses i denna paragraf, gälle samma jäv som i lag stadgas i fråga om domare.

Därjämte hemställa vi, att, såsom följd härav och med beaktande av viss formell ändring i 34 §, nedanstående paragrafer i sinnessjuklagen måtte antagas i följande lydelse:

3 §.

= propositionen.

14 § första stycket.

= propositionen.

20 §.

= propositionen.

21 § första stycket.

= propositionen.

22 §.

= propositionen.

23 §.

= propositionen.

26 § andra stycket.

= propositionen.

34 §.

Förmenar någon, som jämlikt 28, 32 eller 33 § är för observation intagen å sinnessjukhus, att tillräckliga skäl för hans intagande ej förelegat eller att han eljest obehörigen kvarhålles, må han genom skriftlig framställning hos medicinalstyrelsen påkalla prövning av frågan därom; och äge i sådant fall bestämmelserna i 26 § motsvarande tillämpning.

Beslutar medicinalstyrelsen, att den intagne skall skiljas från sjukhuset, skall styrelsen genom telegram eller på annat lika skyndsamt sätt underätta sjukvårdsläkaren därom; och vare denne pliktig att vidtaga de åtgärder, som enligt vad förut i detta kapitel stadgats åligga sjukvårdsläkare i fall, då han förordnat om skiljande från sinnessjukhus av där intagen person.

56 §.

= propositionen.

57 §.

= propositionen.

58 §.

= propositionen.»

2) av herrar *Almkvist, Sigfrid Hansson, Petrén, Granström, Norman, Johansson* i Sollefteå och *Andersson* i Rasjön, som anfört följande:

»I det år 1923 avgivna förslaget till lag om vård om sinnessjuka fordrades för frivilligt ingående å sinnessjukhus endast en skriftlig ansökan av vederbörande. Enligt 1927 års förslag till lag om sinnessjuka m. m. skulle för frivilligt ingående fordras, att sökandens namnteckning vore bestyrkt av två ojäviga vittnen, och i den kungl. propositionen har bestämmelsen i fråga skärpts därhän, att ansökningen skall vara försedd med intyg av två ojäviga vittnen, att sökanden frivilligt tecknat sitt namn därå. Skulle detta bliva villkoret för frivilligt ingående å sinnessjukhus, bleve icke mycket vunnet med införandet av detta nya institut. Ty helt naturligt är, att den, som känner sig vara i behov av vård å sinnessjukhus eller att intagas för observation därå, i allmänhet icke gärna vill anförtro detta åt *utomstående*, varför kravet på intyg av sådana personer om att ansökan om intagning å sinnessjukhus är frivilligt undertecknad säkerligen ofta skulle få till följd, att intagningen å sinnessjukhus bleve uppskjuten, tills sjukdomen ytterligare utvecklats sig därhän, att de anhöriga blivit övertygade om nödvändigheten av vård å sinnessjukhus och ingiva ansökning härom. Därmed förlorades emellertid det som framförallt skulle vinnas med tillåtelsen att frivilligt ingå å sinnessjukhus, nämligen den tidigare intagningen med därav följande mildare sjukdomsförlopp. Då vi icke kunna finna några rimliga skäl att omgärda den ifrågasatta rätten att ingå frivilligt å sinnessjukhus med besvärande skrankor, som skulle göra densamma tämligen illusorisk, få vi påyrka,

att andra punkten i första stycket av 9 § i förslaget till sinnessjuklag utgår samt att motsvarande ändring göres i 27 § andra stycket.

Vi anse således, att nedanstående paragrafer i sinnessjuklagen böra erhålla följande avfattning:

9 §.

Ansökan om intagande å sinnessjukhus för vård skall göras skriftligen hos sjukvårdsläkaren och vara av sökanden egenhändigt undertecknad. Göres ansökningen ej av den sjuke själv eller av hans make eller av anförvant, som har gemensam bostad med den sjuke, eller, om den sjuke är omyndig, av den, som enligt lag har att sörja för hans person, skall anledningen därtill uppgivas i ansökningen.

27 §.

Önskar någon låta sin sinnesbeskaffenhet undersökas, må han efter därom gjord ansökan för observation intagas å sinnessjukhus.

Ansökningen skall göras skriftligen hos sjukvårdsläkaren samt vara av sökanden egenhändigt undertecknad. Ansökningen bör innehålla redogörelse för de omständigheter, som föranlett densamma.

Är sökanden omyndig, skall vid ansökningen fogas skriftligt medgivande till intagningen av den, som enligt lag har att sörja för hans person. Vid ansökningen bör fogas prästbevis, som i 10 § sägs. Är prästbevis ej bifogat, vare sjukvårdsläkaren pliktig att, då intagning skett, skyndsamt från vederbörande pastorsämbete införskaffa sådant.»